

Gos Mon Endi Eipru Wumb Kin Kindim

*Gos Eim Ek Ka Nipi Eim Nge Kingam Ngang Kin
Sinim Kin Tor Kindim*

¹ Kumb ok, Gos eim ol kanim kanim pei ni, ek kunum kunum pei nipi kin, sinim Jura wumb kin, sinim nge kupenjpin nol kin nirim. Ek ei, Gos nge epi ekii se tonu omba piik nik tor kindimmin wumb kin, nipi ngurum. Ngang kin, sinim kin ngunjung.

² Ba akip kunum poru nimba kunum ei, Gos eim kingam Jiisas kin, ek ka nipi, sinim kin ngurum. Pe Gos eim nge kingam mondpu kin, epi kanim kanim pei sipi kin, eim nge epi tep erpi mulmba. Ei eim Gos kin ouni molkul kin, mei nin, epi kanim kanim pei erkil.

³ Jiisas nga eim Gos nge tilang owundu nge, min men andan topu kin, nga Gos nge ol kun ka molum mil, ol ei min men mil andan tonum. Nga Gos eim nge noman dinga nge ek ele, epi kanim kanim pei eririm ei, ambil gii nipi tonu embilim. Ekii se, eim wumb nge ol kis enjing ol ei, kil ngopu si kindim. Si kindpi poru nim kin, kapli eim tonu epin konu ele, Gos nge eim angip tunding dinga ele, kun molum. Gos eim nge noman dinga ele, tep elim konu ele kin, ouni molum.

*Gos Eim Nge Kingam Ei Owundu Molpu Kin,
Nga Enjel Ombu Ngonum*

⁴ Nga Gos eim nge kingam Jiisas eim Owundu mendpil, molpu kin, eim enjel ombu ngonum.

Nga Jiisas nge embe ei am Owundu mendpil tonu pupu kin, enjel nge embe ei to mani kindnim. Nga Jiisas nge embe ka wii mendpil.

⁵ Yi mil, Gos eim enjel kin ek endi nipi, ngunerim mon,

“Nam nge kingam. Akip, na nim nge arnim mil mulmbii.”

Nga Gos ek yi mil endi nipi kin, enjel ngunerim mon ku.

“Na eim nge arim mulmbii. Nga eim nam nge kingam mulmba.”

⁶ Nga kunum ele, Gos eim nge kingam kumna ei, ya mani mei ele kindim kin, eim ek yi nim ku.

“Nga na Gos nge enjel pei eim kin men tok erngii.”

⁷ Ba ei Gos eim enjel kin ek yi nirim,

“Na Gos na nge enjel ei er kindip kin, konu pop mil tonu om. Nga na nge kongun wumb ombu er kindip kin, dup anmbil mil mulnjung.”

⁸ Ba nga eim kingam kin Gos eim ek nga yi nim,

“Gos nim nge king pel konu owundu ele, kunum kunum mulnjii. Na nim ol kun ka elin ol ei kin, nim nge king pel konu ele nim wumb tep ka mulnjii.

⁹ Nim ol kun ka ol ei kin, ka piikin kin, noman ngolon. Nga nim wumb lo ek to kindilim ol ei, nim noman enanim mon mendpil. Yi mil erang, na nim nge Gos nim kin kopung bein top kindind. Kindamb kin, nim wu owundu to kindamb kin, nim ka piilin. Nga nim angnim nol ei, ka piik, yi mil enerngii mon.”

¹⁰ Eim nga ek yi nim ku,

“Nim kumb ok mendpił, nim Owundu molkun kin, mei ele eririn. Nga nim nge angıl ele kupu muł ei eririn ku.

¹¹ Nga muł mei ei kunum kunum mulerngil mon; ba nim kunum kunum mulnjii. Nga muł mei ouni, kon alap ok nge mił, tonu omba.

¹² Nga wumb endi konduk oknge ambılpi, mikim makim erpi, si kindmin. Si kindpi kin konduk eipi endi konj kindim ei yi mił, nim muł mei ak tokun kin, yi enjii. Ba ni ninim kunum kunum molun mił, yi minj molkun kin, nim ol eipi mił enenjii mon. Nga nim nge kung pani ei, poru ninermba mon!”

¹³ Nga Gos eim ek endi nga nipi eim nge enjel endi kin ngunerim mon; ba eim nge kingam kin yi nirim.

“Nim ya na mol konu ele, angıl tunding dinga ele mulnjii. Molkun kin, na nim nge opu orung wumb ei eramb kin, nim nge simb ele, pel epi mił mandring mundmbii.”

¹⁴ Enjel ei nipe mił molmun? Ei en enim owundu mił molałmin mon; ba en enim Gos nge gui mił molk kin, en enim Gos nge kongun erik. Yi erangin kin, eim kindang ok, wumb nii endi, en enim Gos sipi orung simba nge wumb, paki tungii nge onjung.

2

Gos Wumb Sipi Orung Simba Ei Epi Owundu

¹ Ei yi mił peng kin, sinim Gos nge ek ka keimi ei, Jiisas nirim mił, piinjpın kin, kaplı sinim nga kom sepin kin, dinga ambıl gii ni, ekii sipin er

mulmun. Mon pim kin, simin noman temb nipin kin, sinim Gos ek ka ei si kindpin punmun.

² Yi mił kumb ok, enjel pei Gos nge ek ka ei kun ni tor kindik ei, keimi andan tok, enjing kin, kapli wumb nii endi, lo ek ekii sinarik kin, Gos ek ei piinarik enjing kin, Gos eim wumb ei kin kumep kis ei kun ngum.

³ Ngopu kin, sinim nimbił oł erpin kin, Gos nge kumep kis ei sinermin ei, nga sinim eim kin sipi orung simba nge ninim ek ka ei, buł ngopun kin, piinenjpin kin, kapli sinim yi ku kumep kis simin. Nga kumb se, sinim nge Owundu eim sinim sipi orung simba nge ek ei, ni tor kindim. Pe nga, wumb en enim, eim ek ka ei piinjing wumb ei ni, ek nik tor kindik, sinim ngok ek ei keimi, pa ninmin.

⁴ Nga kunum ele endi ku, Gos eim ek ni tor kindpi kin, epi dinga kopur andan tum. Topu kin, eim oł ka kopur ni, jep oł kanim kanim erpi kin, to tor kindim. Nga Gos nge Gui Ka epi ka wii ngolum epi ei, eim nge noman ele ngum ei, sinim andan topu kin, Gos ek ka ei keimi nipi ngum.

Jiisas Sinim Sipi Orung Simba Nge Pułwu

⁵ Pe nga sinim mei konu eipi ele, ekii se tonu omba ei ninmin. Gos eim nge enjel ei er kindang molk kin, mei konu ele, tep erngii ninerim mon; ba Gos eim kingam kin yi mił nirim.

⁶ Wumb endi eim Gos nge ek ka ok pulum mił yi ninim,

“Wu nipe wu peng kin, Gos wu ei kin nim noman ngolum? Min wu ei nipe wu peng kin, Gos

nim wu ei kin noman to piikin kin, tep ka en?

⁷ Gos nim wu eririn kunum ei, aninga kopur mani kembis erpi kin, enjel kin mandring kindrim. Nga ekii se, nim wu ei kin tiŋang owundu nin, embe ambiŋ tonu kindkin kin, ngokun en.

⁸ Nga nim epi pei wu ei nge simb eŋe mandring kindkin kin, tep ermbe nge mundun.”

Keimi, Gos eim epi pei wu kin mandring kindpi kin, tep ermbe nge mundum. Mondpu kin, Gos epi endi wu kin mandring kind pendpi kin, endi sinermbe mon. Ba akip kunum ei, sin kinanmin ei, wu eim epi pei tep enim ei mon!

⁹ Ba pe, sinim Jiisas kaninmin. Eim kunum kopur aninga, mani kembis enjel kin mandring mundang muŋum. Muŋang kin, Gos eim king miŋ tiŋang owundu nin, eim embe ambiŋ tonu kindim. Nimbiŋ erang eim koŋpu kin, eim ngenj kumbii sim eŋe, oŋ yi miŋ erim. Yi miŋ erang, Gos eim noman ka ngopu kin, Jiisas wumb pei kin, kuŋmba nge paki topu erim.

¹⁰ Gos erim oŋ ei, ei oŋ kun ka mendpiŋ. Nimbiŋ erang Gos eim epi pei nge puŋwu. Eim epi pei ombu, eim embe ambiŋ tonu kindngii nge eririm. Gos eim noman eŋe kangiŋ ombu pei tu wupu kin, eim nge tiŋang owundu ka wii ei ouni singii. Yi miŋ erang kin, eim Jiisas ngenj kumbii sim eŋe nge, Gos eim wiik turum. Topu Jiisas erang kin, sinim sipi orung simba nge kumna mendpiŋ nin, oŋ kun ka wii mendpiŋ tonu om.

¹¹ Yi miŋ, Jiisas eim wumb oŋ kun ka elim wu ei kin, nga wumb en enim oŋ kun ka wumb tonu onjung ei kin, Ernjing Gos ende moŋum. Yi miŋ

erang ele nge, Jiisas eim wumb ei, angnan noł nimba ei, singambil kulerim mon.

¹² Nga Jiisas eim ek yi mił ninim, “Na nim Gos nge embe ele nip kin, ek ni tor kindip kin, nam angnan noł ngumbii. Na golang ni tor kindip kin, enim wumb pei kulou tungii konu tuk mii memb ele, nim embe ambil tonu kindmbii,” pa nim.

¹³ Eim nga ek yi nim, “Na nam angim noł kin ouni Gos kin pii gii nimbii.” Eim nga ek yi nim ku, “Na ya ele moł, Gos na ngum kangil ombu kin ouni ni mołmun.”

¹⁴ Yi mił erang kin, kangil ei ngenj miyem wumb mił mołmun. Mułangin kin, Jiisas eim yi mił ku, wumb nge ngenj miyem ele sipi tonu opu mułum. Eim oł yi mił erim ei, eim kulmba nge erim. Erpi kołpu kin, Seisen wumb koltmun oł ei nge dinga salim wu ei, eim to kis erpi mani kindmba.

¹⁵ Nga Jiisas oł yi erpi kin, wumb kan ngii mił kunum kunum molk kin, kongun wii erik mulnjung wumb ei, eim sipi orung seng kin, wii mulnjung. Nimbil erang wumb ei, en enim kulngii oł ei nge, mund mong erik mulnjung.

¹⁶ Yi mił erang kin keimi Jiisas eim enjel ei wumb mił mon; ei eim paki tumbii ni pinerim mon; ba eim Eiparam nge sinim tilap wumb ei, paki tumbii ni piinim.

¹⁷ Ei yi mił, Jiisas eim nge angim noł mołmun ei mił, oł kanim kanim pei elmin ei mił ku, eim kin tonu omba. Wang kin, eim kapli, Gos kin kulmał kalilim wu num mołpu kin, Gos nge kongun ermba. Erpi kin, eim wumb kin kaimb sipi kin, eim kongun kun ka mendpil er mulmba.

Mulang kin, eim kapli wumb pei nge ol kis ei, kil ngopu si kindmba.

¹⁸ Nimbił erang ei eim ngenj kumbii ei, eim kin tonu wang kin, ol ermba mił, kenmbii ni piipi erim. Yi mił erang kin, ngenj kumbii wumb kin tonu wang kin, ol ermba mił, kenmbii ni piipi erim ei, eim kapli dinga peng kin, wumb ei kin, paki topu ermba.

3

Jiisas Owundu Mołpu Moses Ngonum

¹ Na nge Kraiss kin pii gii ninmin nge angnan noł, enim Gos epin konu ele, mołpu kin en enim mundang eim nge wumb mołmun. Enim Jiisas mołum mił, pii kun erik, eim Gos nge ek se andiłim wu nin, kułmał kalilim wu owundu nin, enim eim kin pii gii nipin kin, eim embe ni tor kindngii.

² Jiisas ei mołum mił Gos eim mondpu kin, eim nge kongun kun ka erpi kin, Gos ek nirim mił ei, ekii sipi, keimi elim. Ei yi mił ku, Moses eim Gos ngii ele ok kongun erim mił, eim Gos nge wumb tiłap kin, ol kun keimi elim.

³ Ba Gos eim ni piim mił, Jiisas eim kapli eim embe owundu tonu pang kin, Moses nge embe mani pum. Nimbił erang wumb endi Jiisas eim ngii tekim wu ei, eim embe tonu pang kin, nga Moses sinim mei wumb mendpił ngii mił, eim embe ei mani punum.

⁴ Yi mił, ngii endeim endeim ni, wumb endi eim takilim; ba Gos eim epi kanim kanim pei eririm pułwu mołum.

⁵ Pe nga Moses eim Gos ngii pei kongun wu moľpu kin, kongun kun ka erim. Erpi kin, Gos nge kongun wu moľpu kin, Gos nge epi kanim kanim ekii se ek nimba miľ, ek ei Gos tiľap wumb Esrel kin ni tor kindim.

⁶ Ba Krai eim Gos nge kongun wu minj mon; ba eim Gos kingam moľum ku. Moľpu kin, eim Gos nge ngii ei tep er moľum wu owundu ei kun ka tep elim. Pe nga sinim pii gii ninjpin kin, ambil gii dinga nipin kin, eim kin ka piipin kin, Owundu orung omba nge kui er muľpun kin, kapli sinim eim nge wumb ngii miľ eim tep er moľum miľ, sinim muľmun ku.

Gos Nge Wumb Kor Kunum Singii

⁷⁻⁸ Yi miľ erang kin, Gos nge Gui Ka ek nirim miľ pii kun ermin.

“Akip kunum ei enim Gos ninim ek ei, piik enjing kin, kapli enim noman tuk ele dinga kind-nerngii mon! Ei yi miľ, Esrel wumb kumb ok, na nge ek to kindik kin, nga na kin ek kis ninjing kunum ei, mei wii sim konu ele molk kin, na oľ ermbii miľ, kenmin ni enjing. Erik kunum ele, en enim noman tuk ele, dinga kindik enjing.

⁹ Na oľ ka wii kanim kanim enj miľ ei, kanik kin, kung ngii engki kapli kapli opu purum. Ba nga mei wii sim konu ele enim nge kupenjing noľ ombu, na ermbii miľ kenmin ni enjing.

¹⁰ Yi miľ erangin kin, na wumb ei kin popuľ kis sip kin, nga na ek yi ninj. ‘Enim wumb ei, kunum kunum ei, enim nge noman tuk ele, oľ kis erik punjung. Puk kin na nge oľ kun ka noman enerang kin, ekii sinenjing mon.’

¹¹ Pe nam popuł kis sip kin, na ek keimi dinga nip, tonu kindinj. ‘Wumb ei en enim na moł konu ełe, tuk ok na nge kor konu ka wii ełe mulerngii, mon mendpił!’ ”

¹² Na nge angnan noł, enim kan kun erik mułngii! Mon pim kin, wu endi enim mołmun konu ełe, tuk mołpu kin, eim noman tuk ełe, kis piipi kin, pii gii ei si kindpi kin, eim Gos kunum kunum mołum Gos ei kin, buł ngopu, ermba.

¹³ Ba enim kaplı kunum kunum enim wumb endeim endeim ni paki tołum ek ka ei, nik ngungii. Ngok kin, Gos pe akip kunum ei, akip mołum mił, yi erngii. Mon pim kin, wu endi enim tuk mołmun konu ełe mołpu kin, oł kis ek kend topu oł ei erang kin, wu endi nge noman tuk ełe, dinga kindpi ermba.

¹⁴ Yi mił, sinim kumb se Krais kin pii gii ninjpin kin, kaplı pe pii gii ei, ambił gii ni mołpun kin, kaplı kunum poru nimba kunum ei, yi mił enjpin kin, kaplı sinim Krais kin ouni ende keimi pupun mułmun.

¹⁵ Ei Gos nge ek ka ei ek yi ninim,
“Akip kunum ei, enim Gos nge ek ka ei pii gii ningii. Nik kin, kaplı enim noman tuk ełe ambił gii dinga ninerngii mon! Ei yi mił erang, kumb ok Esrel wumb nam ek to kindik kin, nga na kin ek kis ninjing.”

¹⁶ Wumb nii endi, Gos ek piik kin, nga buł ngok ekii sinenjing wumb ei, eim nge wumb Moses Eisip konu ełe mulnjung wumb ei, si kindik kin, tor tu wum wumb ei mendpił, oł yi mił enjing.

¹⁷ Ei wumb nii endi, Gos en enim kin kung ngii engki kapıł kaplı pei popuł kis sim? Ei eim nge

wumb ol kis enjing ele nge, en enim kin eim popul kis sim wumb ei, en enim konu wii sim konu ele, mani puk kulnjung?

¹⁸ Pe wumb nii endi, Gos ek dinga ni tonu mendpil kindpi kin, yi nim. Wumb ei na kor konu ka wii ele, tuk pu mulerngii mon? Ei wumb nii endi kin ek ninim? Ei wumb kopur en enim, Gos ek to kindik, ekii sinarik enmin wumb ei kin ninim.

¹⁹ Yi mil nga, sinim piinmin ei, wumb en enim Gos kor konu ka wii ele, kapli tuk punerngii mon. Nimbil erang wumb en enim, Gos kin pii gii ninenjing mon.

4

Gos Nge Wumb Ei Gos Nge Kor Ka Ei Singii

¹ Pe sinim kin Gos eim ek dinga keimi nipi kin, sinim eim kin konu ka ele kor mulngii nim konu ei, pe piram salim. Pe sinim wumb kopur mund mong ermin. Mon pim kin, sinim wumb kopur molmun konu ele, wu endi tuk mulum kin, Gos konu ka ele, kor mulmun konu ele, kapli enerim kin, tuk punermba.

² Yi mil, sinim Krais nge ek ka ei piinpin mil, Esrel wumb ok yi ku piinjing. Ba Krais nge ek ka ei, enim piinjing ei, enim paki tunerim. Nimbil erang en enim, ek ka ei piik enjing; ba en enim pii gii ninenjing mon!

³ Ba pe sinim wumb nii endi Gos kin pii gii ninjpin kin, Gos nge kor konu ka wii ele, tuk pupun kin, Gos kin ouni kor mulmun. Nga Gos eim ek yi nirim,

“Na nam wumb nge ol kis ele popul sip kin, ek keimi dinga tonu kindip yi nir. ‘Pe wumb

ombu en enim ya tuk nam kor konu ka wii ele ok kor mulerngii mon!’ ” Gos eim ek yi nirim.

Neng kin, ei eim mei ni, epi pei kongun er poru nirim kunum ei, kor mulmbii nirim mił, pe piram mołum. Mołpu kin, Gos kor konu ka wii piram palim ele nge eim yi ninim.

⁴ Yi mił pe Gos nge ek ka ok mon poł pendrim kunum ele angil orung nga tał, ele nge ek yi nirim.

“Pe Gos eim nge kongun kunum angil orung nga endeim ele, kongun eririm. Nga kunum endeim ele Gos eim kor multum.”

⁵ Pe nga Gos ek ka ele nge yi nirim,

“Enim wumb ei nam kor konu ka ele tuk ok na kin kor mulerngii mon mendpił!” pa nirim.

⁶ Yi mił erang, wumb nii endi, Gos ek ka ei piinmin wumb ei, Gos kor konu ka wii mołum konu ele piram mołum ei, aki topu seng kin, tuk pungii. Nga wumb en enim Gos nirim ek ka ei, ok piinjing; ba Gos nge kor konu ka mołum konu ele, tuk punenjing mon. Nimbił erang wumb ei Gos eim ek ka dinga keimi nirim ek ei piik; ba nga ekii sinenjing mon.

⁷ Pe nga Gos kunum endi tonu kindmbii nirim, “Akip kunum ei mendpił tonu kindmbii,” nirim. Nga kindpi erpi kin, Gos ek yi nipi, Deipis kin ngurum ei, kung ngii pei o purum mił, yi ku ekii se nirim.

“Akip kunum ei Gos nge ek ei piik enjing kin, kapli enim noman tuk ele dinga kindnerngii mon! Enim Gos ek ei ekii singii!”

⁸ Ba Josuwa wumb ei tep er sipipi wumb ei kor konu ka ele, si pang kin kor mululangin kin, kapli Gos nga kunum endi, ekii se kor ka wii mulngii nge, ninenelang mon.

⁹ Yi mił erang kin, Gos nge wumb ei, en enim Gos nge kor konu ka wii mulngii kunum ele piram salim.

¹⁰ Yi mił, wumb nii endi Gos kor konu ka ele tuk pum kin, kapli wu ei, eim nge kongun erim mił, kor mulmba. Ei yi mił, Gos eim kongun erpi kin, nga kor mulum mił wu ei, yi mił ku mulmba.

¹¹ Yi mił erang, sinim noman dinga kindpin kin, Gos nge kor konu ka wii ele, tuk bin nipin ermin. Mon pim kin, wumb endi Gos ek ekii sinarpi mulum kin, ok wumb enjing mił, yi mił ku Gos kor konu ka wii ele, tuk punermba mon!

¹² Yi mił, Gos nge ek ka ei nirim mił piram palim kunum kunum konj mulang kin, noman dinga peng kin, wumb kin kongun enim. Gos nge ek ka ei, tui jik anmbił tał tukum salim mił ei, to mani kindim. Kindang kin, ek ka ei wumb noman tuk ele, tuk mendpił punum. Pupu kin, ei tuk mii memb noman tuk ele nin, noman tuk gui ei ni, wumb yi mił ku mok gopsing ni, embił sikin ei ni, mok topu kapli elim. Nga Gos ek ka ei, noman tuk ele noman to piingii nin noman tuk nge noman enim mił ei, mok topu kun enim.

¹³ Nga epi endi Gos eririm epi ei, Gos ningił ele, kapli koi ermba mił mon. Ba epi pei ei peni ele, aki topu salim ei, Gos ningił ele, kanpi poru ninim. Neng kin, Gos sinim enmin oł pei, kanpi piipi kin, mok topu ermba.

Jiisas Sinim Nge Kulmał Kalmin Nge Owundu Mołum

¹⁴ Pe nga sinim nge kulmał kalmin owundu Jiisas Gos nge kingam ei, epin konu ele tuk mendpil pupu kin, Gos kin mołum. Yi mił erang, kapli sinim nge Owundu Jiisas ei, eim kin pii gii nipin kin eim ambıl gii nimin.

¹⁵ Yi mił, sin sinim noman dinga ei pinerang kin, sinim nge kulmał kalilim owundu ei, eim sinim kin kaimb sipi piinim. Piipi kin sinim kin ermba mił kenmbii ni piipi erim mił, oł enmin oł ei, kanim kanim pei Owundu kin, yi mił ku tonu om; ba eim oł kis endi eneririm mon! Yi mił erang, eim kapli sinim paki tumba.

¹⁶ Yi mił erang nga, sinim Gos nge king pel ele, noman ka ngołum konu ei, tungu enarpin kin, mandi pupun prei erpin mułmun. Mołpun kin, sinim Gos nge kaimb sipi kin, noman ka ngopu kin, oł ei, sinim nge embin simba ei, paki tang kin ei simin.

5

Sinim Nge Kulmał Kalilim Owundu Jiisas Kaimb Sipi Ngonum

¹ Yi mił peng kin, sinim oł yi mił elmin. Sinim Jura men ngii kulmał kalilim owundu pei, wumb tuk mołmun wumb ei tonu kindik mondułmun. Eim wumb kin, Gos kin tuk mii memb mołpu kin, Gos kongun erpi kin, wumb paki tołum. Tang kin, eim wumb oł kis elmin oł ei kin, kulmał kalilim oł ei nin, epi ka wii ei, Gos kin ngołum ei nge, oł kis kił ngopu, si kindmba.

² Nga eim wumb nii endi, eim Gos oł kun ka pii kun enarpi kin, nga Gos nge oł kun ka ekii sinermba wumb ei kin ek dinga ninarpi kin, giyeng nipi elim. Nimbił erang ei, eim wu endi ku, eim nge ngenj dinga pinerang kin, eim kapli wumb pei paki tumba?

³ Nga nimbił erang eim nge ngenj min, noman dinga pinerang kin, kapli eim Gos kin kułmał kałpi ei, eim nge oł kis erim ei eim mendpił ngunermba mon; ba nga wumb eipi nge oł kis enjing kin, kułmał kałpi ouni ngumba ku.

⁴ Nga kułmał kałiim owundu nge, kongun embe salim. Seng kin, wu endeim ei, eim embe ambil tonu kindpi kin, eim noman ele kongun ei, ermbii ni piinerim mon. Ba Gos ei eim mendpił, wumb ei to tonu kindpi mundang kin, kongun elmin. Gos ok erang yi ku, Eron kułmał kałiim owundu nge kongun ei, wii topu kin, oi nipi kin, tonu kindpi mundum.

⁵ Ei yi mił ku, Krais ei eim embe ambil tonu kindpi kin, kułmał kałiim owundu mułmbii, pa ninerim mon. Ba Gos ei eim to tonu kindpi mondpu kin, kongun ei ngum. Ngopu kin, Krais kin ek yi nipi ngum,

“Nim nam nge kingnan. Akip kunum ei, na nim arnim moł,” pa nim.

⁶ Nga eim mon eipi endi ele, ek yi nirim ku.

“Nim Gos nge kułmał kałiim wu endi kunum kunum molkun kin, wu Melkisirek eim kułmał kałpi elim mił, nim yi ku ekii sikin er mołun,” pa nim.

⁷ Pe Jiisas eim ya mani mei ele multum kunum ei, prei erpi, kii sipi kin ke dinga pei nipi kin,

ningil ka mani opu kin, Gos ngurum. Ngang kin, eim piim ni Gos eim kapli eim kulmba ol ei, si tor simba ni piim. Nga Jiisas prei erim mil, Gos piipi molpu kin, paki tum. Nimbil erang eim Gos noman ele, ekii sim.

⁸ Jiisas eim Gos nge kingam; ba eim ngenj kumbii sim ele, ol yi mil erim ku. Erang ele nge, andan keimi mendpil topu, Gos ek nirim mil, ekii sipi mendpil er molum.

⁹ Pe eim ol kun ka mendpil erang kin, wumb Gos kin sipi orung simba. Sipi kin, eim kunum kunum konj mulngii nge pulwu tonu om. Wang kin, wumb eim kin pii gii nik kin, ekii sik erngii wumb ei nge, sipi orung simba.

¹⁰ Nga Gos Jiisas eim kulmal kalilim owundu ei, to tonu kindpi mundum. Mundang kin, eim Melkisirek kulmal kalilim ol ei, yi mil ku ekii sipi er mulmba.

Wumb Gos Kin Bul Ngok Kin, Orung Pungii Ei Nge, Kan Kun Erik Mulngii

¹¹ Pe sinim Melkisirek ek ei nge, ek pei palim ni piinmin; ba ek ei er kun erpin ni, andan topun kin, enim ngumun ei, ngumun mil nenj? Nimbil erang ek dinga pul ei, enim pii kun erngii nge, noman pinaim wumb mil, tonu onjung.

¹² Yi mil pe, sin enim wumb kin kengip ek kunum olt andan topun kin, enim wumb eipi kin, kapli andan tungii. Ba wumb endi enim kin kengip ek ei, andan topu kin, Gos ek ka mong kumna ei, andan topu enim ngumba. Ei yi mil, pe enim kuni mendpil mil nungii; ba enim kapli

enanim mon. Ba enim yi mił, am to nok ei, minj nok molk pungii.

¹³ Yi mił, wumb nii endi am to nok numba wumb ei, eim dinga pinerang kin, kangil kembis mił, piram mołum. Nga wumb ei, Gos nge oł kun ka oł ei, piik kun enanmin mon.

¹⁴ Ba kuni mendpił nołmun wumb ei, en enim tonu wangin kin, wumb dinga mołmun. Nga wumb dinga ei, kapli oł kis min, ka salim oł ei, kenmin ni piik enjing. Nimbil erang en enim oł kun ka ele, minj molk pulmun.

6

Sinim Kraiss Kin Pii Gii Ei, Ambil Gii Nipin Mułmun

¹⁻² Yi mił pe, sinim Kraiss nge ek ka kumna nge kengip ek kembis kembis ei, piram mularpin nga ek ka dinga pule ei, piipin kin, er mułmun. Mułamin kin, wumb dinga mił tonu opun mułmun. Sinim ngii tumunj mił kunum kunum pulanmin mon. Pule ei yi mił, sinim kumna ek ka kembis kembis ei, noman tuk ele ak topun piimin ni, ek ka ei, sinim buł ngopun kin, oł kis enjpin oł ei, noman konj ka pinalim mił ele piram mulermin mon. Nga ek ka kembis kembis kumna ei Gos kin pii gii nimin ni; ek ka ei, kengip ek kanim kanim noł was ni wumb peng noł pendik ngok enmin oł ei ni; nga angil tonu peng ele ambilk Gos Gui Ka simin ni prei erngii ei ni; nga enim wumb kolk kin; nga konj tonu ok angk mołmun ei ni; nga kos owundu piipi kumep kis kunum kunum singii nge ek ei mendpił piik kin, mulerngii mon.

³ Sinim ol yi minj er mulmun ei, Gos eim sinim nge andlam ei aki topu nim kin, kapli ol yi ermin.

⁴ Yi mił, wumb en enim nge noman tuk aki tok kin, Gos kin orung ongii ei, kapli enanim. Wumb ombu en enim Gos ek ka keimi ei, piinjing wumb ei, en enim Gos noman ka epi ei, tonu epin konu ele salim ei sinjing. Sik kin, nga en enim Gos nge Gui Ka epi ka wii ei, mok to sinjing ku.

⁵ Nga enim Gos ek ka ei piinjing kin, ei ka wii ni piingii. Nga Gos nge mei ka wii ele, noman dinga ei, tonu omba mił ni piinjing ei, ka wii ku ni piingii.

⁶ Ba wumb en enim Gos kin bul ngok kin, en enim ol kis enjing ei, kaimb si piik kin, bul ngok, si kindnanmin. Nimbił erang wumb kopur en enim, Gos eim kingam ei, ond peri ele birim bup mił, nga to kundnjung. Nga eim wumb mulnjung konu ele wumb ei, kumb ele nga ambil gii nik erangin kin, singambil sipi piim.

⁷ Ei yi mił peng kin, mei konu kembis endi sim ei, konu kumb pei topu, mani om. Opu kin, mei er ka erpi tonu wang kin, kuni mong ka topu kin tonu opu mulmba. Mulang kin, aka pin kuni ei, wumb telnjing wumb ei, paki tang kin, Gos eim erang kin, aka pin ka wii mił tonu omba.

⁸ Ba aka pin ei, kan gal kanim kanim ei tonu wang kin, kapli ei mei er kis enim. Erpi kin, Gos nge ningil ele mandi topu, kis erpi kin, ekii se mendpił dup mił nupu poru nimba. Mei poru nipi kin, yi mił ku, wumb ol kis elmin wumb ei, poru nimba ku. Ba wumb ol kun ka elmin wumb ei, Gos kin epi ka wii singii.

⁹ Ba pe sin ek embin endi enim kin yi ninjpin

kin, na nge wumb puł ombu enim, Gos ek ka ei, enim buł ngok, si kindnerngii mon; ba sin keimi piinmin ei, epi ka wii oł ei nge, Gos enim sipi orung simba.

¹⁰ Yi mił, Gos eim oł kun ka ełim nge pułwu mołpu kin, en enim kongun ok enjing oł ei, Gos eim ouru ninermba mon. Nga enim noman ngonmun oł ei nge, andan tok, eim kin ngunjung kin, enim engnjing noł, Gos kin pii gii ninmin wumb ei, paki tok kin, nga yi ku erik mołmun.

¹¹ Pe sinim noman owundu endi to piimin ei, enim endeim endeim ni, noman dinga kindik ei, minj pepi pang kin, kunum poru nimba kunum ei, poru nimba. Pe enim Gos nge ka wii endi kenmin ni, piinmin kui erik mołmun ei, keimi tonu omba ei kenmin.

¹² Yi mił enim kongun enarik kin, ten kulerngii mon. Ba enim wumb pii gii nik kin, ten kularik enmin oł ei, yi mił enim ekii sik erngii. Erik kin, Gos ok ek nipi ngumbii nirim mił epi ei, kunum olt kui er molk pangin kin, ngang singii. Nga enim yi ku, wumb ombu ełmin mił erngii.

Gos Eim Keimi Piipi Kin, Ek Keimi Dinga Ele Nge Pii Gii Nimin

¹³ Kumb ok, Gos ek keimi dinga nipi, Eiparam ngurum ek ei, oł nipe oł endi ermbii ni piirim oł ei, nga Gos eim kin nirim. Kunum ele wumb endi eim owundu mołpu kin, Gos kamb mani kindneririm mon. Kindnarpin kin, nga eim ek keimi dinga ni pendrim ei, eim nge embe ele piipi kin, nirim. Nirim ele nge, dinga ngolum.

¹⁴ Ngang kin Gos eim Eiparam kin ek yi nirim, “Na ek keimi dinga nim kin ni pendinj ei, na ek

ka wii endi nip ngamb kin, nim nge kupanim noł wumb tilap ei, pei tonu ok mułngii,” pa nim.

¹⁵ Nga wu Eiparam eim kunum olt ten kularpi kin, kui er mołpu kin, Gos eim kin ek keimi dinga ni pendrim mił, epi ngumbii ninim epi ei, ngang sirim.

¹⁶ Pe wu endi, eim ek keimi mendpił dinga tonu kindpi endi ermbii niłim ei, eim wumb endi, eim embe tonu pulum wu owundu ei kin ek dinga ouni piipi niłim. Pe ek keimi mendpił niłmin ek dinga ei, en enim wumb kin ek orung orung mił niłmin ek ei, pandi tok poru ningii.

¹⁷ Yi mił erang, kumb ok Gos eim noman eł oł endi ermbii niłim oł ei, eim nipi peni ele kindpi kin, wumb nii endi ek keimi dinga nipi kin, nipe epi endi simba niłim oł ei, si kindnalim mon mendpił. Yi mił peng, eim ek keimi dinga ni nga eim nge embe ni pendilim ek ei, epi ka ei kin, pep ende kindilim.

¹⁸ Yi mił, pe epi kei dinga salim epi ei, to eipi eipi kindpi kin, enermba mon. Gos eim ek keimi dinga mendpił nipi, tonu kindpi kin, nga eim ek kend topu enermba, mon mendpił! Oł ei, sinim wumb noman tuk ele, er dinga kindang kin, sinim sikir pupun kin, Gos mołum konu ele mandi pupun mułmun. Yi mił erang, sinim nge noman tuk ele, Gos nirim mił epi ka wii ei, ambil gii nipin kin, kui er mułmun.

¹⁹ Pe Gos ngumbii nirim epi ka wii ei, yi mił noł sip si pendngii erik kin, epi wurup nipi, kan kin ambil gii niłmin epi ei mił, Gos ngumbii nirim epi ka wii ei, sinim noman tuk ele, yi mił ambil gii nipi, dinga ngumba. Ngopu kin sinim kui er

molmun epi ei, nga ambil gii nilim wu owundu ei yi mił eim pupu kin, Gos nge men tołmun ngii owundu nge, palting ka wii mendpił ei nge, alap owundu tukrung pandi to sim konu ele pum.

²⁰ Pupu kin, palting ka wii ei, Jiisas kumb se, men ngii ele tuk pupu kin, andlam aki topu seng kin, sinim kin paki tumba nge pum. Pupu kin, nga yi ku, eim kulmał kalilim wu owundu Melkisirek kulmał kalilim nge tilap ende mił, eim kunum kunum tonu opu mułum.

7

Gos Nge Kulmał Kalilim Wu Owundu Melkisirek

¹ Yi mił ku, wu ei Melkisirek eim Seilim konu ele wumb ombu nge wu king molpu kin, nga Gos nge kulmał kalilim wu owundu ei, eim Gos Owundu eim am ei tonu molpu kin, Gos nge kongun elim. Nga wu Eiparam eim, kumb ok opu erpi kin, king wumb to kondpu kin, eim ngii konu orung pum. Pang kin, wu Melkisirek eim andlam ele, Eiparam kanpi kin, nga noman epi ka wii ei ngurum.

² Ngopu kin, Eiparam eim opu erpi epi orung sim epi pei engki salilim ele ei, endeim sipi kin, Melkisirek ngurum. Pe nga wu ei, Melkisirek ei, eim embe pułe yi mił nilmin, “Wu king kun ka wii molulum wu” pa nilmin. Pe nga eim Seilim konu ele nge wumb king multum ku. Nga eim embe puł nga endi yi mił pałim ku. “Wu king noman emin ngolum wu,” pa nilmin.

³ Pe Melkisirek nge mam arim tał ei nge, endi molalmbił mon. Nga eim nge kupam noł ei nin, am kangil kembis kunum molk endik ei,

endi mulerik mon ku. Nga kulk kunum ei, endi mulerik mon ku. Ba eim Gos nge kingam mił, eim Gos nge kułmał kałiłim wu kunum kunum mołulum.

⁴ Pe enim keningii ni, eim wu owundu mołum mił, ei keningii. Nimbił erang Eiparam sinim nge kupenjpin owundu ei, epi nipe epi engki sim epi ei, endeim Melkisirek ngopu poru nim.

⁵ Nga Liiwai nge kingam noł ei, wumb kopur en enim kułmał kałiłmin kongun ei, lo ek ele yi nik ngołmun ei, en enim wumb tiłap ei, epi engki sałiłim epi ei, endeim Esrel wumb kin ei siłmin. Nga Esrel wumb ei, en enim wumb mei tiłap ende wumb ei, en enim epi yi ku siłmin. Nga en enim Eiparam nge kingam noł mołmun. Ba Liiwai nge wumb ei, Esrel wumb kin engki epi sałiłim ni epi endeim ni yi ku siłmin.

⁶ Ba wu ei Melkisirek wu owundu mołpu kin eim Liiwai nge tiłap ende mił mon; ba epi engki sałiłim eim epi endeim sipi kin, Eiparam wu owundu yi ku epi ka wii ngum ei, Gos ek keimi dinga nipi ngumbii nirim mił, ngang sim.

⁷ Yi mił sinim piinmin, wumb endi eim epi ka wii ngołum ei, wumb molk tonu owundu pułmun. Nga wumb endi eim epi ka wii siłim wu ei, mołpu kin, mani mił pułum.

⁸ Ya ele nge, Gos kin kułmał kałiłmin owundu kunum kunum konj molalmin wumb ei, epi endeim siłmin. Ba nga wu eipi endi, Melkisirek Gos nge ek ka mon poł pendnjing ei, eim kin yi ninim. Eim wu konj kunum kunum mołulum wu nga ei epi endeim siłim ku.

⁹ Nga Eiparam eim epi engki sałiłim epi ei,

Melkisirek kin, kumep endeim ni ngolum. Nga sinim yi mił nimin; Liiwai nge wumb ei, Eiparam kingam noł kin epi engki salilim epi ei, endeim silmin ei, Eiparam kin kumep endeim ngo pendik kin, epi ei silmin ku.

¹⁰ Nimbil erang, pe Liiwai eim mengnerik kunum ele, oł yi mił erik. Ba eim ek nirim ei, eim kupam noł, Eiparam nge ngenj ele, tukrung mił multum kunum ei, ek nirim ei, Eiparam eim Melkisirek kin, andlam ele kan sikił kunum ei, ek ei nikił. Yi mił nikił, wu Liiwai eim epi engki salilim ei, endeim epi sipi kin, wu Melkisirek yi mił ngurum ku.

Jiisas Melkisirek Mił Mołum

¹¹ Kumb ok, Liiwai nge tilap ei, Gos nge kułmał kałilmin wumb molk kunum ele, lo ek nipi kin, Esrel wumb ngurum; ba wumb ombu oł kun ka oł ei, enalmin mon. Pe Liiwai nge tilap wumb ei, Gos kułmał kałilmin wumb molk kin, kongun erangin kin, ka wii mołpu nim kin, kapli nga wumb eipi endi opu kin, Gos nge kułmał kałilim wu owundu endi mulermba mon. Ba nga wumb nii endi, Gos nge wu owundu mułum ei, Melkisirek eim mułangli nim mił, ei mołum; ba Liiwai nge tilap ei Eron nge tilap mił mon.

¹² Yi mił nga, Gos nge kułmał kałilim wu owundu ei, to eipi eipi kindpi nim kin, kapli kułmał kałilim wu owundu nge, eipi endi tonu omba. Opu kin, kapli nga lo ek ei, to eipi eipi kindpi kin, kongun ei, tep ermba ku.

¹³ Yi mił, sinim nge Owundu Jiisas epi ombu nge, ek ninim ei, eim wumb tilap eipi endi nge

molmun. Molk kin, wumb tilap ei kin, Gos nge kulmaḥ kalilim wu owundu nge kongun tonu ok kin, endi mulaḥmin mon.

¹⁴ Yi miḥ, pe wumb pei piinmin ei, sinim nge Owundu ei, Jura nge wumb tilap ele tonu om. Wang kin, Moses eim wumb tilap ei kin, Gos nge kulmaḥ kalilmin wumb muḥngii, pa ninerim. Ba Jiisas kulmaḥ kalilim wu owundu lo ek konj endi ei tep er molum.

Nga Gos Nge Kulmaḥ Kalilim Wu Owundu End Eipi Ei, Melkisirek Miḥ Molum

¹⁵ Yi miḥ, sinim kun keimi piinmin ei, wu endi eipi tonu opu kin, Melkisirek kulmaḥ kalilim wu owundu ei, miḥ molum.

¹⁶ Molum wu ei, tilap min miyem ende wu ei, to tonu kindik kin, kulmaḥ kalilim wu owundu ni tonu kindik kin, lo ek nirim miḥ mundnenjing mon. Ba eim nge noman dinga ei, konj kunum kunum molum ele nge erpi kindang kin, kulmaḥ kalilmin wu miḥ molum.

¹⁷ Yi miḥ, Gos nge ek ka mon poḥ pendnjing ei, eim kin ek yi ninim,

“Nim Gos nge kulmaḥ kalilim owundu kunum kunum molun ei, Gos nge kulmaḥ kalilim wu owundu Melkisirek multum miḥ, ekii sikin molun.”

¹⁸ Nga sinim piinmin ei, lo ek ok nge ei, orung kind si kindim. Nimbil erang ei dinga pinaḥmin nin, nga sinim paki tunalim, mon ku.

¹⁹ Yi miḥ, Moses nge lo ek ei epi endi kapli er kun mendpiḥ enermba mon. Pe nga Gos eim andḥam konj endi ei, sinim kui er muḥamin kin, sinim kin tuk tu wunum. Tu wupu kin, andḥam ei, lo ek ei

to mani kindim. Kindang ele nge, sinim kapli Gos kin mandi opun mulmun.

²⁰ Nga Gos eim Jiisas kulmaŋ kalilim wu owundu nipi kin, to tonu kindpi mundum ei, wii miŋ to tonu kindpi, mundnerim mon. Eim ek keimi ni tonu kind pendpi kin, to tonu kindpi mundum. Mundang kin, kulmaŋ kalilmin wumb ok nge ei, ei yi miŋ mon.

²¹ Ba Jiisas eim, Gos nge kulmaŋ kalilim wu owundu tonu opu, yi miŋ muŋang kin, Gos eim ek keimi nipi kin, er kindpi mundum. Nga Gos Jiisas kin, ek yi nim,

“Owundu ek keimi ka ni, tonu kind er pendim.

Eim nga eim noman ele, nga ak topu kin, endi eipi miŋ, endi pinermba mon. ‘Nim Gos nge kulmaŋ kalilim owundu kunum kunum moŋun.’ ”

²² Yi miŋ, sinim keimi ni piimin ei, Gos nge ek dinga konj ni pendrim miŋ ei, Jiisas kin nirim. Nirim ek ei, keimi mendpiŋ ka wii mendpiŋ palim. Pepi kin, Gos Eiparam kin nirim ek dinga ok nge ei, to mani kindnim.

²³ Nga kumb ok, kulmaŋ kalilmin wumb endeim endeim ni tonu ok, kolk nga eipi tonu ok, yi erik pei mulnjung; ba en enim kunum kunum kongun kapli enanmin. Nimbiŋ erang en enim koluŋmun. Kolk kin, nga kunum kunum konj molaŋmin.

²⁴ Ba pe Jiisas eim kunum kunum moŋum. Nga Gos nge kulmaŋ kalilim owundu nge kongun ei nge sipi kin, wumb eipi endi kin, ngunermba mon; ba eim endeim kunum kunum erpi moŋuŋum.

²⁵ Yi miŋ nga, eim oŋ yi miŋ kapli ermba. Erpi pe nin, nga kunum kunum, wumb nii endi ei, eim

kin ok Gos kin mandi ongii wumb ei, sipi orung simba. Nimbił erang, Jiisas eim kunum kunum mołpu kin, Gos kin prei erpi kin, wumb ongii wumb ei, paki topu mołulum.

²⁶ Yi mił, pe Jiisas eim Gos nge kułmał kałiłim owundu mołpu kin, sinim kin epi endi simin ni piimba ei, paki tołum. Nimbił erang Jiisas eim wu kun ka wii mendpił mołpu kin, nga eim oł kis endi ei, eim kin pinalim mon. Jiisas eim wu kun ka mendpił mołum. Mołpu kin eim oł kis endi enarpi kin, Gos eim wumb oł kis erik mołmun wumb ei kin, to eipi kindpi mandi molalıim mon. Gos eim epin konu ele, to tonu mendpił kindang mołum.

²⁷ Kumb ok, kułmał kałiłmin wu owundu ei, kunum endeim endeim ni kułmał kałiłmin. Kumb se, kułmał kałiłmin wumb en enim oł kis elmin ei kin, kalk ngołmun. Nga wumb pei nge, oł kis enjing mił kulk oł kis ei, si kindngii nge, erik ngołmun. Ba Jiisas ei, oł yi nge enerim mon. Eim kułmał kunum endeim mendpił, wumb oł kis enjing ei nge mendpił, kałpi ngum. Ngum ei, Gos kin ei eim mendpił, noman konj kałpi kin, Gos kin ngum.

²⁸ Moses nge lo ek ei wumb nii endi Gos nge kułmał kałiłmin owundu wumb mił mułangin ei, dinga pinaliłim wumb ei to tonu kindrim. Ba Gos nge ek ka keimi ni pendrim ei, lo ek ekii sipi kin, tonu opu kin, nga Gos nge kingam eim to tonu kindpi mundang kin, eim kaplı mendpił, kun ka mendpił tonu wang kin, kunum kunum mołulum.

8

Jiisas Sinim Nge Kułmał Kałiłim Owundu Mołum

¹ Pe kapli kumna ek pule sinim ninmin ei yi mił; sinim nge Gos kin kułmał kałiłim owundu na ninj mił, owundu yi mił mołum. Mołpu kin, pe Jiisas eim Gos Owundu king nge peł kumb ele nge, angil tundung nge dinga ele, tonu epin konu ele mołum.

² Pe Jiisas eim Gos nge kułmał kałiłim Owundu mołpu mił, paltung konu ka wii ele mołpu kin, kongun er mołum. Er mołpu kin, kongun ei Gos men tołmun ngii keimi epin konu ele sipi tonu kindim. Kindpi kin, ei wumb endi kapli angil ele kongun ei, si tonu kind enenjing mon. Ba Owundu ei, eim mendpił men ngii ei erpi kin, tonu kindang engim.

³ Yi mił erang, Gos nge kułmał kałiłim Owundu mei konu ele, si tonu kindpi mundum kin, wumb pei en enim ka wii epi ni, nga kung ni, epi kułmał kalk Gos ngołmun. Ei yi mił ku, sinim nge Gos kułmał kałiłim owundu ei, eim epi endi sipi kin, kułmał kałpi, Gos kin ngumba ku.

⁴ Pe Jiisas eim ya mani mei konu ele, mułmbii niłang kin, eim Gos nge kułmał kałiłim owundu mulełang. Nimbił erang wumb en enim Gos nge kułmał kałiłmin wumb en enim nga mułangin kin, epi ka wii ei, Jura wumb lo ek ele nirim mił, yi elmin.

⁵ Pe wumb en enim Gos nge kułmał kałiłmin wumb ei, en enim ei tonu epin konu ele, men ngii kun ka ele min men mon ele nge, piik kin elmin. Ei yi mił, Moses eim oł ende mił elim kunum ele, eim alap ngii tonu kindpi kin, tekmba eririm. Eririm kunum ele, Gos Moses kin ek ni ngopu yi nirim,

“Pe nim epi kanim kanim pei enjii ei, nim pii kun erkin enjii ei, yi mił epi pei na nim tonu komung ele mulun konu ele, na mon endi andan tunj ni, yi mił enjii.”

⁶ Ba akip Krais Gos nge kulmał kalilim Owundu nge kongun mundum ei, am tonu pupu mołpu kin, ok nge wumb eipi Gos nge kulmał kalilmin wumb mołmun ei ngonum. Nimbił erang Jiisas eim wumb kin Gos kin mołmun konu ele, tuk mii memb ele mołpu kin, Gos ek dinga nipi kin, pendrim ei, kun erpi kin, ei am ka wii mendpił mołum ei, lo ek ok nge, to mani kindim. Nimbił erang Gos eim ek ni pendrim mił, ekii se tonu omba epi ka wii mendpił erpi kin, oł nge lo ek ei to mani kindim.

⁷ Yi mił, pe kumb se ek dinga ni pendrim mił wumb pendnjing kun mendpił piłang kin, nga ekii se ek dinga ni pendrim mił, konj endi ei enenelang.

⁸ Ba Gos eim nge wumb oł kun pinerim mił, oł kis enjing ei kanpi kin, eim kunum ele ek yi nim, “Nga ekii se kunum endi tonu omba ei, na Esrel wumb tiłap ni, Jura wumb tiłap ouni kin, ek ni pendip kin, ek konj endi nip ngumbii,” ni Owundu yi nim.

⁹ “Ba na ek konj ni pendip kin, ek ei, en enim nge kupenjing noł kin, na ek dinga ni pendir ei, yi mił mon. Pe kunum endi, na nam en enim Eisip wumb nge mei konu ele angil ele, si tor sip kin, sipir. Nga wumb ei, en enim na ek dinga ni pendir ei, ekii sik piik enenjing mon. Yi mił, pe wumb ei, en enim oł yi mił enerangin kin, na en enim kin buł ngur,” pa ni, Owundu eim ek yi ninim.

¹⁰ Nga Owundu ek nga yi ninim, “Akip kunum ei poru neng kin, kapli nam ek dinga ei, Esrel wumb kin nip ngumbii ei, ek konj dinga yi mił. ‘Nam nge lo ek konj ei, en enim kin noman ele kindmbii. Nga nam lo ek konj ei, en enim noman tuk ele, mon poł pendmbii ku. Pe nga, na en enim nge Gos mułmbii. Nga wumb ei, en enim nam nge wumb mułngii.’

¹¹ Nga wumb endeim endeim ei nge, en enim wumb ende paki tok ek emb tok ngunerngii mon. Nga en enim mei ele, angnim noł wumb ende, ek ni ngunerngii mon. Enim Owundu nge piingii! Nimbił erang wu endi enim nipi ngunerim; ba enim na kin piingii. Piik kin, kangil kembis nin, wumb dinga mendpił ouni, na kin minj piingii.

¹² Yi mił, na wumb en enim pund mong enjing ei, na kaimb kulup kin kil ngumbii. Nga na en enim oł kis enjing ei, na si kindip kin, nga noman to piinermbii mon!” Owundu yi nim.

¹³ Pe Gos ek dinga ni pendrim mił, ek konj ei nge, Gos ek dinga kumna ei erang kin, ok nge mił tonu om. Pe epi nipe epi endi ok nge pim ei, tukui aninga kopur pepi pupu kin, poru nimba. Nga yi ku kumna dinga ek ok nge mił tonu om ei, poru nimba ku.

9

*Ya Mani Mei Ele Nin, Tonu Epin Konu Ele Nin,
Men Tolmun Ol*

¹ Pe kumb se ek dinga ni pendrim mił nge, men tolmun oł dinga ei nge, ni ngurum nin nga Gos men tolmun ngii ei, ya mani mei ele salim ku.

² Yi mił nga alap ngii endi angliłim. Angpi, alap ngii ei andaring konu ełe palting kun ka niłmin ei salim. Sepi kin, palting tuk ei, dup alam nin peł endi nin, bres ei, Gos kin ngołmun ei nge, peł ełe salim.

³ Nga ernding tuk ełe, alap nga endi salim. Palting ei, am konu ka wii mendpił niłmin ei salim.

⁴ Seng kin, palting tuk konu ełe kułmał nge kumo ei, eskił mur ka tołum epi ei, ku gol sik ełmin. Nga tuk ond pous ełe nge, Gos nge ek dinga ni pendrim ełe, ku gol pei torung ełe, kum to pandi tum. Nga ond pous tukrung ełe, ming endi ku gol ełmin ei, tukrung ełe kuni kembis 'mana' niłmin, kuni ei nin, Eron nge dolu endi ei, mun mił ołulum ei nin, kom ku tał kun mendpił salim ei, Gos nge mon lo ek Moses ngurum ei ni, pol pendrim nge salim.

⁵ Nga tondrung ond pous peł ełe, enjel mił tał moke ka wii ngokuł Gos mołum konu ełe mił, ni piikił pandi tonmbuł. Tokuł kin, enjel mił nge kong mandring ełe, oł kis enjing ei nge miyem ei, kil ngopu si kindmba mił, konu ełe salim. Ba pe oł epi ombu ei kin, puł pei ni tor kindip kin, mon pulermbii mon!

⁶ Pe epi ombu pei poru neng kin, Jura wumb kułmał kałiłim wumb en enim alap ngii ełe, palting andaring ełe nirik puk kin, nga anda ok erik kin, en enim nge kongun erik kin, Gos kin men tok ełmin.

⁷ Ba kung ngii endeim ni kunum ełe, men tołmun ngii kułmał kałiłmin owundu ei, eim endeim mendpił, alap ngii palting ka wii mendpił am ei, eim nirikring pułum; ba eim tuk ełe wii

punalim mon. Nga eim kung miyem ei, Gos kin kulmał kalpi ngolum. Ngopu kin, eim ol kis elim ni, nga wumb ol kis pii kun enarik elmin ei, kil ngopu si kindmba nge men tołum.

⁸ Ele nge Gos nge Gui Ka ei, sinim men tołmun ngii pule ele andan topu ngonum. Ngang kin, sinim wumb pei piinmin ei, alap ngii palting kumb ele kongun piram palim kapli sinim piinmin ei, men tołmun ngii palting kun ka mendpil ei, ondu ei aki tunerim mon.

⁹ Nga men tołmun alap ngii ei, akip nge min men kunum ele mił, sinim andan topu ngonum. Ngopu kin men tołmun alap ngii kulmał kalilmin wumb kung nin, epi ka wii ei, dup kalk kin, Gos ol kis si kindmba nik ngonmun. Ba ol ombu pei men tołmun wumb nge noman tuk ele, ol kun ka mił erpi kin, paki topu ei, kapli enermba, mon mendpil!

¹⁰ Ba ol ok nge kulmał kalilmin ol ei, lo ek ei epi nipe epi endi nołmun kuni min, noł nungii min, nga wumb ngenj noł was kanim kanim erngii min, ol eipi kopur enerngii nge niłmin ol ei, ngenj torung minj ele nge, lo ek niłmin. Ol ei nge erik mułangin kin, ekii se Gos Krais kulmał kalilim Owundu to tonu kindpi mundang kin, ol kun ka wii ol mił erpi kin, to tonu kindim.

Krais Eim Nge Miyem Kulmał Kelim

¹¹ Ba kunum ele, wu Krais ei eim kulmał kalilim owundu mołpu kin, ol ka wii epi ei, Gos eim ek keimi dinga ni pendim mił, tonu om. Wang kin, Krais eim alap men ngii mił konj endi, tuk pum men ngii ei, Gos kin pungii nge ngii ei, ka wii

mendpił. Ok nge alap men ngii ei, mił mon. Nga men ngii konj ei, wumb angil ele enenjing mon. Nga ya mani mei ele nge epi mon ku. Ba Jiisas men ngii ei, Gos mołum konu ele salim.

¹² Pe nga Krais eim men ngii nge palting kun ka mendpił ele mił tuk pum; ba eim kung meme nin, kung kou wał nge miyem ele, tuk men ngii ele sipi punerim mon. Ba eim kołpu kin, eim nge miyem mendpił mił, kułmał kalilim ele nge, kunum endeim mendpił, men ngii ele sipi kin tuk pum. Pupu kin, sinim Gos kin sipi orung sim ele nge, sinim kunum kunum konj mołmun.

¹³ Yi mił peng kin, kung meme nin, nga kung kou pele miyem ei kin, kung kou wał ei, dup kalk, dup sik kin, Gos ngangin kin, wumb oł kis enjing ei, kil ngo si kindmba mił nik enjing.

¹⁴ Ba Krais eim miyem dinga ei, oł yi nge ei, to mani kindim. Kindpi kin, eim oł kun pinałim oł ei nge, eim endi pinerim kin, Krais eim dinga Gos Gui Ka kunum kunum mołum ei, eim kin sipi kin, Gos kin kułmał kałpi kin, noman konj ngum. Ngopu kin yi mił, Krais eim miyem dinga sinim ngenj torung ele kil ngonerim mon; ba eim miyem ei, sinim noman tuk gui ele epi konj epi pinałim ei, kil ngopu si kindim. Yi mił erang, Gos kunum kunum konj mołum Gos ei, eim sinim dinga ngang kin, eim nge kongun er mułmun.

¹⁵ Yi mił erang, Krais eim Gos wumb kin tuk mii memb ele, paki tołum nge pułwu mołum. Mołpu kin, eim ek konj keimi dinga er pendim ek ei nipi kin, er dinga kindim. Kind erpi kin, eim kołpu, enim Gos kin sipi orung sim. Sipi kin, wumb enim oł kis oł ok nge ei, ek ni pendrim mił er mulnjpun

ei, si kindpi kunum ele, wumb pei Gos ni pendrim mił wumb ei, Gos ekii sik onjung. Wangin kin, wumb ei Gos noman konj ngumbii nirim mił, ei ngang sik kin, kunum kunum ka mułngii.

¹⁶ Pe wu endi eim ekii se kułmbii ni piipi kin, eim ek dinga nipi kin, kingam nii endi, na nge epi pei simba ni piipi kin, eim embe endi poł pendilim mił, ek dinga keimi ni pendrim mił kingam ei siłim. Nga eim arim ek ni pendrim mił, wumb pei piyangin kin, eim arim kułang kin, kapli eim arim nge epi eim ei, kingam pei simba.

¹⁷ Nimbił erang wu endi ek ni mon poł pendrim mił, wu ei kułum kin, ek mon ei, mong keimi pimba. Ba wu ei ek ni mon poł pendrim mił wu ei, konj mułum kin, eim ek dinga ni pendrim ek mon dinga ei, wii mił pepi kin, kingam paki tunermba mon.

¹⁸ Ei yi mił ku, oknge ek dinga ni pendrim mił, kung endi konj piram peng kin, kapli ek dinga ei wii mił pim; ba wumb en enim ka endi tok kin, miyem sik, bein tok kin, kumb se ek ni pendilmin mił ek mon ei, er dinga kindmin nik elmin.

¹⁹ Pe nga kunum ele, Moses eim Jura nge lo ek ei, pei ni tor kindpi kin, wumb ngang kin, kapli eim kung meme nin, kung kou wał to kondpu kin, miyem ei sipi kin, noł se ende kindpi kin, nga eim ond kirang kanim endi mił sipi kin, nga kan kundii mił epi endi sipi kin, miyem nin epi lo ek mon ele ni tonu wumb pei ngenj ele aninga aninga bein topu kindim.

²⁰ Kindpi kin, pe Moses eim ek yi nim, “Pe miyem ei, enim nge ek dinga keimi konj Gos ngurum ek ei, dinga kindang kin, ekii sik erngii.”

²¹ Nga ol yi mił eim erim ku, Moses eim kung miyem ei sipi kin, tonu alap men ngii ele nin, nga ming nin epi sim konu ele, pei miyem kindpi kin, men tok elmin ol ei nge aninga aninga bein to tonu kindim.

²² Pe keimi Jura nge lo ek ele, epi aninga pei mił kopur kanim pei ei, kung miyem bein topu kin, kun ka mił simba enim. Ba nga wumb epi endi kung mił to kondpu kin, miyem ei mani onenelang kin, kapli Gos eim wumb ol kis elmin ol ei, kil ngopu si kindnenelang mon.

Krais Ei Eim Kulmał Kalpi Ngolum

²³ Keimi, yi mił erang wumb kulmał kalilmin ol ei, epi kanim kanim pei epin konu ele min men mon mił keimi epi ei, kil ngo si kindmin ni enjing. Ba epin konu ele kulmał kalilmin keimi epi pei ei, ol kun ka mendpil mołum. Mułang kin, epin konu epi ombu ei, mei ele epi ombu, to mani kindpi kin, kulmał kalilmin ol kun ka Jiisas ei, kapli epin konu ele epi pei, kil ngopu er kun erpi sim.

²⁴ Yi mił, Krais eim men ngii ele, wumb angil ele takinmin men ngii min men mił ei, eim tuk punerim mon. Ba eim epin konu ele min men keimi ei, tuk pum. Pupu kin, pe eim Arim Gos mołum konu ele, angil tunding orung dinga ele mołpu kin, sinim paki topu er mołum.

²⁵ Jura men ngii kulmał kalilmin owundu ei, eim men ngii ele palting kun ka ele kung ngii endeim endeim ni tuk pulmun. Pangin kin, eim kung miyem sik kin, Gos ngumun nik elmin. Ba Krais eim ol yi mił, kunum kunum enalim mon; ba Krais ei eim kunum endeim mendpil kalpi erim.

²⁶ Yi mił, Krajs eim nga kunum kunum ei, eim ngenj kumbii sipi kułulang kin, kunum ele Gos muł mei pułngun mondpu kin, eririm kunum ei opu kin, pe tonu onum kunum ele elang. Ba ei mon; poru nimba kunum ei, mandi enim. Krajs eim ya mani mei ele, kunum endeim mendpił tonu om. Opu kin, Krajs ei eim kułmał kałpi, Gos ngopu kin, sinim nge oł kis pei ei, eim kil ngopu si kindim.

²⁷ Ei yi mił ku, Gos erang kin wumb pei kunum endeim mendpił kułngii. Kolk kin, ekii se Gos kin kos owundu piingii nge kunum ele, tonu omba.

²⁸ Yi mił ku, Krajs ei eim kułmał kałpi kunum endeim erpi kin, wumb pei oł kis enjing ei, kil ngopu si kindim. Si kindpi kin, eim orung omba kunum ele, wumb oł kis enjing el, nga oł endi enermba, mon. Ba wumb nii endi, eim omba ni, dinga kui erik ka piik mułngii wumb ei, eim sipi orung simba.

10

Kumb Ok Kułmał Kałłmin Oł Ei, Wumb Oł Kis Elmin Ei, Kapli Kil Ngo Si Kindnermba

¹ Yi mił, Jura wumb lo ek ei, min men mon mił epi ka endi ei, ekii se tonu omba mił ei kaniłmin. Ba min men mon ei, kun mił mularpi kin, epi keimi mił mon. Jura lo ek ele yi mił erpi kin, wumb en enim kung ngii endeim endeim ni ele, kułmał ende mił kełngii nge elmin. Yi mił lo ek ei, wumb nii endi eim Gos kin mandi omba wu ei, eim er kun ka ermba ei, kapli enerim mon.

² Nimbił erang pe Jura lo ek ei, wumb er kun ka elang kin, nga en enim kułmał nga kil enelangin

mon. Nga wumb men ngii ele olangin kin, kulmał ende mił kalk kun ka mululangin kin, nga en enim oł kis endi noman tuk ele, noman embin to piinenelangin ku.

³ Ba wumb en enim kung ngii endeim endeim ni, kulmał kalk ngok enjing ei, en enim oł kis enjing ei, kunum kunum noman to piik kin, nga noman to piingii ku.

⁴ Yi mił, nga kung meme nin, kung kou pełe to konduk kin, miyem ei, wumb oł kis enjing ei, kil ngopu, si kindmba ni enjing ei, kapli enermba mon.

⁵ Ei yi mił, Krais eim ya mani mei ele omba kunum ele eim Gos kin yi nim.

“Wumb nge kung mendpił nin, kulmał kalk elmin epi ka wii ei, nim ngonmun ei, nim Gos noman enanim nilin. Ba nim oł konj endi eran kin, na nge ngenj ei, er kun eran kin, na ya mani mei ele mulmbii.

⁶ Nga wumb kung tok kulmał kalk ngok kin, nga dup kalk epi ka wii en enim oł kis ei, si kindmba nik enmin oł ei nge mendpił, nim Gos nim noman enalim mon.

⁷ Pe nga na nim kinganim ek yi nind ei, ‘Na ya op ninim noman ele, na nipe oł endi ermbii nim kin, Gos ni piin oł ei ermbii ond. Op kin, nim lo ek ei, na kin mon poł pendnjing palim mił ei, nim noman ele minj mendpił na ermbii.’ ”

⁸ Nga kumb se, Krais eim ek yi nim,

“Pe nim Gos wumb kung tok kin, kulmał kalk elmin ni, nga noman ka epi wii ngok nin, nga kung nin, epi dup ele kalilmin epi ei

nin, nga en enim nge oł kis ei, si kindmba
nik enmin oł ei, nim noman enanim mon.”
Nga Jura wumb oł ei nge, Moses nge lo ek ei, ekii
sik elmin oł ei nge, nim Gos noman enanim, mon
ku.

⁹ Pe nga ekii se, Jiisas Gos kin ek yi nim,
“Na ya onj ei, nim noman ele nipe oł endi na
ermbii ni piin kin, oł ei kapli ermbii.”

Neng kin sinim piinmin ei, Gos eim wumb en
enim oł ok nge erik men tok elmin oł ei nge, si
kindpi kin, nga oł konj endi men tok erngii oł endi
ni pendim oł konj ei, Krais eim ond peri kołpu kin,
eim Gos nge kulmał kalilmin oł ei erim.

¹⁰ Nimbił erang, Krais eim Gos nge noman ele ekii
sipi kin, eim ngenj ei kulmał kalilmin mił kunum
endeim mendpił, kalpi ngum. Ngang kin, ele nge,
sinim oł kis enjpin oł ei, Krais eim kil ngopu si
kindang kin, sinim oł kun ka mendpił tonu o pun
mołmun.

¹¹ Pe nga kulmał kalilmin wumb pei kunum
kunum kulmał kalk yi erik kin, kunum kunum
kulmał ei, minj kalk mołmun. Ba kulmał ei, wumb
en enim nge oł kis kil ngopu, kapli si kindnermba
mon.

¹² Ba kunum ele, Krais eim kunum endeim
mendpił, kołpu kin, wumb en enim oł kis enjing
ei kil ngopu si kindim. Si kindpi kin, kulmał ei,
kunum kunum paki topu kin, piram dinga pimba.
Peng kin, Krais eim tonu pupu kin, Gos kin angil
ele tunding dinga ele mołum.

¹³ Pe Krais eim kui erpi mułang kin, Gos eim
opu orung wumb ei, eim simb ele mandring puk
mułangin kin, opu orung wumb ei, kamb mani
kindmba nge Owundu Jiisas eim kui er mołum.

14 Yi mił erang, Jiisas ei eim kunum endeim mendpił, kułmał kalpi ngum. Ngum ele nge, wumb pei oł kis elmin ei, pei kunum kunum kil ngopu si kindim. Si kindang kin, wumb pii gii ninjing wumb ei, Gos ningił ele, wumb kun ka kunum kunum mułngii.

15 Pe nga Gos nge Gui Ka ei, eim ek ka dinga ngang kin, sinim kin ek ni tor kindpi kin, yi mił ku nipi ngonum.

16 “Kunum ei poru neng kin, kapli na enim kin ek konj dinga keimi endi ni pendinj ei, nip ngumbii,” pa ni Owundu yi ninim. “Na nam nge lo ek dinga ei, en enim kin noman tuk ele, kind pendmbii. Pendip kin, nga na tonu en enim noman ele, mon poł pendmbii ku,” Owundu yi nim.

17 Pe eim nga ek yi ninim,
“Na en enim oł kis enjing ei nin, lo ek to kindik enjing oł ei, na nga noman to piinermbii mon.”

18 Yi mił peng, Gos wumb oł kis enjing ei, kil ngo si kindim kin, kapli nga elmin oł eipi endi erik kin, kułmał kalk kin, oł kis enjing ei, kil ngopu si kindmba nik kin, nga endi enerngii mon.

Sinim Gos Eim Mołum Konu Ele Mandi Opun

19 Yi mił erang engnan noł, Jiisas eim kołpu kin, miyem bein tum ele nge, sinim kapli Gos nge palting mołum konu kun ka wii mił ele, pii gii dinga nipin kin, mund mong enarpin kin tuk bin.

20 Pe sinim kapli, Gos nge palting kun ka wii mołum konu ele, tuk bin andłim ei, konj kunum kunum mołulum andłam ei, Jiisas eim aki tum.

Topu kin, eim ol kun ka wii konu ele alap ei, ondu mił eim tuk mił pum. Pum alap mił ei, eim ngenj mił, kulmał kalpi Gos kin ngum.

²¹ Yi mił, pe sinim Gos nge kulmał kalimim Owundu ei, eim Gos nge tilap wumb ei tep mołum.

²² Pe sinim Gos kin mandi bin. Pupun kin, sinim noman tuk ele, kun ka wii seng kin, nga sinim Gos kin pii gii dinga peng kin, nga sinim noman tuk gui nge ol kis ele, Krai eim miyem kin kil ngopu, si kindpi kin, nga sinim ngenj ele, noł konj ka wii ei, noł kindpi kin, kil ngopu mił si kindim.

²³ Sinim pii gii ele, ni tor kindpin epi ka wii ei, simin ni kui er mołmun ei, dinga ambil gii nipin kin, si kindnermin mon. Nimbil erang Gos eim ermbii ni pendrim mił ei, eim keimi mendpil ermba.

²⁴ Nga sinim enginpin noł, endeim endeim ni nipe mił erpin kin, noman to konj kindamin kin, nga en enim wumb eipi kin noman ngonmun ol ei, ngok kin, ol kun ka erngii nipin ermin.

²⁵ Nga sinim enginpin noł kin, kulou topun men topun enmin ol ei nge, wak tunermin. Yi mił, wumb kombur kulou tok, men tok enalmin mił, yi enerngii mon. Ba enim enginjing noł kin endeim endeim ni, en enim noman tuk ele, paki tok kin, er dinga erngii ei, yi mił nga pei erngii. Nimbil erang sinim piinmin ni, Krai kunum owundu kos piipi ermba kunum ei, mandi tonu omba enim.

²⁶ Pe yi mił, sinim Krai nge ek keimi pii sipin kin, nga sinim noman ele ol kis ele piam er endinpin kin, kapli kulmał eipi endi nga, kapli sinim ol kis kil ngopu kin, si kindmba endi pinalim mon.

²⁷ Ba sinim Gos kos owundu piipi kin, tonu

omba ei mund mong ermin. Nga dup konu kis ei muł erpi kin, Gos nge popuł kis kumep ei, opu orung wumb kin tonu opu nupu poru nimba. Ele nge, sinim piipin kin, oł kis enermin mon.

²⁸ Nga ok wu endi eim Moses lo ek ekii sinerim wu ei, wumb eim kin kaimb sinerik mon. Sinerangin kin wu ei kułmba. Nimbił erang wu tał min, tekliki wu ei, oł kis eririm ei, ni tor kindinjing.

²⁹ Yi mił, pe wu endi Kraiss kin eim buł ngopu nim kin, enim wu ei kin, nipe mił ni piimin? Wu ei, eim kumep kis owundu simba ni piimin. Kraiss eim nge miyem ei, Gos ek konj keimi ni pendrim ek dinga ei erang kin, wu ei oł kun ka mił erim. Ba wu ei, eim Gos nge ek konj keimi ni pendrim ek dinga miyem ei, wii mił ni piilim. Nga wu ei, Gos nge Gui Ka noman ka ngołum ei, eim kin ek kis nipi ngum.

³⁰ Yi mił, pe sinim piinmin ni, Gos eim ek yi nim, “Pe wumb nii endi oł kis erim wu ei kin, na nam kumep kis ngo orung kindmbii nge pułwu,” Gos eim yi nim.

Eim nga ek yi nim,

“Owundu ei, eim nge wumb eim kos piilim wu mił mołpu kin, wumb ei mok topu kos piipi ngumba.”

³¹ Gos eim kunum kunum konj mołulum pułwu ei, eim wumb oł kis elmin wumb ei, Gos noman dinga mułang kin eim keimi kumep kis ngumba. Ngopu kin, eim epi kis mendpił ermbe. Ele nge ni piipin kin kun ka ermin.

³² Ba kumb ok, enim pii gii dinga endi ninjing ei, enim kom se piingii. Ok kunum ele, enim Gos

nge ek ka ei, enim nge noman tuk ele Gos nge tilang andan tum sinjing kunum ei, enim kongun dinga erik kin, nga wumb ngenj kumbii pei enim ngangin sinjing. Ba enim dinga angk mulnjung.

³³ Kunum kopur, wumb kombur enim sik kin, wumb eipi nge kumb ele angndik kin, enim kin ek kis nik nin, ol embin tui ngok elmin. Nga kunum kopur, wumb eipi pii gii nik enjing ei, ol embin tui ko wunmun wumb ei kin, enim tep tok ende puk kin, ol embin tui ko wuk kin, paki tolmun ku.

³⁴ Yi mił enim wumb ei, en enim pii gii nik kin, kan ngii ele palmin wumb ei kin, kaimb kulk ngunjung. Pe nga, wumb kis enim epi endi sengin kin, enim ka piik kin, kan wiik tunjung. Nimbił erang enim piinmin ei, enim ei tonu epin konu ele, epi ka wii endi singii ei, kunum kunum simba.

³⁵ Yi mił erang, pe enim pii gii ei, wii mił wiik tunerngii mon. Nimbił erang pii gii ei, enim kumep ei, owundu ngang singii.

³⁶ Yi mił, enim pii gii dinga kindik kin, ambil gii nik kin, angk mułngii! Molk kin, Gos nge noman ele, ekii sik erik mułngii! Nga ekii se, enim Gos ngumbii ni pendrim mił epi ka wii ei, ngang singii.

³⁷ Singii ele nge, yi mił,

“Pe kunum aninga kopur piram palim ei, enim wu owundu endi omba nik kin, kuruk molmun omba wu ei, eim kunum kinan kui er mulermba mon.

³⁸ Ba nam nge wumb na kin, kun ka molmun wumb ei, pii gii nik mulnjung kin, wumb ei, enj enj konj mułngii. Nga wumb ei, ekii se buł ngok

orung punjung kin, kapli na wumb ei kin, noman ka piip ngonermbii mon.”

³⁹ Ba sinim wumb kopur, en enim buł ngok kin, am pungii nge wumb ei, ende kin molałmin mon. Ba sinim wumb pii gii dinga nipin kin, sinim noman tuk ełe, konj kunum kunum mułmun ei nge simin.

11

Pii Gii Nılmin Ol Ei Nge Pule

¹ Pe pii gii ninmin ol ei yi mił, sinim noman tuk ełe, keimi dinga ambił gii ni peng kin, Gos ngumbii nirim epi ka wii ei, keimi tonu omba ni, kunum olt kui er mołmun. Pe sinim epi nipe epi endi ningił ełe kinałmin epi ei, noman ełe pii poru ninim.

² Nimbił erang kumb ok wu kombur mulk ei, Gos kin pii gii nik kin wu ei, Gos eim kin yi nirim, “Wu kombur ei, ol kun ka ełmin wu,” nirim.

³ Pe sinim pii gii mendpił ełe nge, sinim piinmin ni, Gos eim ek neng mendpił, muł mei ni, konu pei tonu opu pirim. Yi mił, pe sinim kaninmin epi ei, Gos sinim kinenelamin epi ei kin eririm.

⁴ Pe wu Eipel ei, ok pii gii nipi kin, Gos kin ka endi kułmał kapli ngum. Ngum kułmał ei, angim Kein kułmał kamb mani kindpi kin, eim kułmał ka wii mendpił ngum. Ngopu kin keimi, Eipel Gos kin pii gii nim pile ełe nge, Gos Eipel kin, “Wu kun ka,” nim. Nipi kin, Gos eim Eipel kin, epi ka ei wii ngum ei, Gos sipi kin, ka piim. Nga Eipel kułang kin, ba eim pii gii ełe, akip yi ku, ek mił nga tangpi palim.

⁵ Ei yi mił ku, ok wu Einok Gos kin pii gii nim ele nge, Gos eim konj sipi kin, ei tonu epin konu ele sipim; ba eim kulerim mon. Nga wumb endi eim kuruk; ba eim kan sinerik mon. Nimbił erang, Gos eim mendpił, ei tonu sirim. Pe Gos nge ek ka ei, mon poł pendim ek ei, yi ninim, “Pe Einok Gos sipi kin, tonu epin konu ele sinerim kunum ele, Einok eim Gos nge noman ele ekii sipi, endang kin, Gos Einok kin ka piipi ngum.

⁶ Pe wumb nii endi Gos kin pii gii ninerim kin, kapli Gos wu ei kin, ka piipi ngunermba mon. Nimbił erang wumb nii endi, eim Gos kin mandi omba wumb ei, eim Gos kinanim; ba Gos mołum ei, eim pii gii nimba. Nga eim pii gii nipi kin, Gos kumep ka wumb eim kin kuruk, kan simin ni erngii wumb ei kin ngumba.

⁷ Pe yi mił ku, wu Nowa ok eim Gos kin pii gii nirim kunum ele, Gos eim epi kis endi, ekii se tonu omba epi ei, Nowa kineririm epi ei, Gos eim Nowa kin yi nirim. Pe Nowa eim Gos nirim ek mił ei, eim pii gii ni ekii sipi kin, noł kanu endi, eim ambim kingam ambilam noł ni, tuk pungii mił eririm. Pe nga Nowa nin, eim nge wumb ei, to kis eneririm mon; konj ka mulk. Nga Nowa eim nge pii gii ele nge, pii gii ninenjing wumb kin kos mił owundu piipi kin, kis erpi ngurum. Nga Nowa nge pii gii ele nge, Gos Nowa kin “Wu kun ka,” nirim.

⁸ Pe Eiparam ok, eim Gos kin pii gii nim kunum ele, Gos eim kin ek nirim mił ei, ekii sim. Pe Gos eim Eiparam eim nge mei si kindpi kin, nga mei konu tongndung ele eipi, ba nipi kin, Gos ngumbii ni, ek keimi dinga ni pendim konu ele ba. Pe

eim ngii konu mendpił ei, si kindpi kin, konu eipi endi, Gos Eiparam ba nim konu ei, pii poł tunerim mon; ba eim Gos kin pii gii nipi kin, konu ele pum.

⁹ Pe Eiparam eim pii gii nirim ele nge, Gos eim wumb kumb kan kun enalmin konu ele pupu kin, Gos eim kin ngumbii ni, ek keimi dinga ni pendrim konu ele mulum. Mulang kin, Eiparam kingam Aisak ni, Aisak kingam Jeikop ni, wu kei mei konu eipi endi, wumb gulka mił, puk mulnjung. Molk kin, Gos eim ngumbii ni, ek keimi dinga ni pendrim ei, ende sik ku. Nga en enim wu tekliki kei, tuk alap ngii ele minj, nok pek mulk.

¹⁰ Yi mił, Eiparam kanpi kin, kui dinga erpi kin, konu owundu ele nge, ngii tumunj dinga ei, kenmbii ni piirim. Nimbił erang, Gos eim konu owundu ele, ngii takpi kin, er ka er sirim.

¹¹ Yi mił ku, amb Sera, ok Gos kin pii gii nirim. Nga eim tukui mołpu kin, kangil mengmba kunum ei, poru nirim; ba eim Gos kin pii gii nirim. Neng kin, Gos eim noman dinga ngang kin, eim kapli kangil mengmba. Mengpi kin, amb Sera yi ni piirim, Gos eim ek keimi ni pendrim mił, kapli na kangil mengmbii ni, yi piirim. Nimbił erang Gos eim ek keimi mendpił nilim ek ei, ni piirim.

¹² Yi mił ku, Eiparam eim endeim multum ei, tukui erpi kin, kułmba kunum mandi sirim; ba eim kangi endeim mengrim ele nge, wumb pei kanjip pei mił, mer noł ku kulta mił, tonu ok pei mulk. Molk kin, wumb endi, Eiparam nge wumb tilap pei mołmun ei kemb tungii ei, ei kapli enanim mon.

¹³ Pe wumb ei, pei en enim pii gii nik kin, nga wumb ei, ekii se pei kulk. Kulk wumb ei, pei en enim Gos eim ek keimi dinga nipi kin, singii nirim epi ei, sinenjing mon. Ba en enim konu ele turii enj ok kin, en enim kanik kin, ka ka piinjing. Piik kin, ni tor kindik yi ninjing, “Sin ya mei ele wumb ei, gulka mił, o pun mołmun,” pa ninjing. “Sin ya mei ele, kunum aninga mołmun,” pa ninjing.

¹⁴ Sinim kun piinmin! Pe wumb ombu, en enim ek ei nge ninjing wumb ombu, en enim nge mei mendpił ei, kuruk endnjing.

¹⁵ Nga en enim noman ele, mei konu ele, ok si kindik kin, onjung konu ele, noman to piilangin kin, kapli en enim mei konu ele, orung pungii ei, andłam kun endi siłang.

¹⁶ Ba en enim oł yi mił, ni piik enenjing mon. Nimbił erang en enim noman ele, mei ka wii ele, pu poru nim konu ei, epin konu ele mendpił, kan simin ni piik pungii. Yi mił erang, Gos eim singambił sipi kin, en enim Gos ningii, pa ninerim mon. Nga Gos eim wumb ei kin, konu owundu ele, er kun ka er kindim sałim.

¹⁷ Pe Eiparam Gos kin pii gii nim ele, eim Aisak kułmał kałpi kin, Gos ngumbii ni erim. Pe kunum ele, Gos eim Eiparam oł endi ermba mił, kenmbii ni, oł endi eririm. Pe Eiparam eim Gos eim kin epi ka wii ngang kin, ek keimi dinga nipi pendrim mił sirim. Ba pe Eiparam eim nge kingam endeim mendpił, Gos kin kułmał kałpi kin, ngumbii ni erim.

¹⁸ Kumb ok, Gos ek nipi kin, Eiparam ngopu yi nirim, “Pe kinganim Aisak kin, nim nge kinganim noł pei, tonu ok mułngii.”

¹⁹ Pe Eiparam eim pii gii nirim ei, Gos kapli Aisak kułmba ei, nga sipi kin, orung konj simba ni piipi kin, eim kingam Aisak kułmał mił kałpi, Gos kin ngurum. Yi mił erang, sinim ek ekin yi nimin ei, Gos Aisak nga tukpu ele, sipi orung sirim, yi nimin.

²⁰ Pe nga, Aisak Gos kin pii gii nim ele, Aisak eim Jeikop kin, Eiso tał, ek keimi dinga nipi kin, noman ka epi kangil tał, ekii se singil ni pendrim.

²¹ Yi mił nga ku, Jeikop eim Gos kin pii gii nipi kin, eim kułmba erpi kin, Jeikop eim Josep kingam noł ei, noman ka epi ka wii endi, endeim endeim ni, ok ngui ni pendrim mił ngum. Nga eim dolu kumb ele, ambilpi mołpu kin, kan mani kanpi kin, Gos kin men topu kin, ka pii ngopu kin, kułum.

²² Pe nga, Josep Gos kin pii gii nirim ele, eim kułmba mandi erpi kin, eim ek nipi kin, Esrel wumb Eisip konu ele si kindik kin, Esrel nge konu ele ekii se pungii, pa nirim. Nga eim wumb kin ek ni tor kindpi kin, eim embil ei, tukpu tungii mił, pa nirim.

²³ Pe Moses nge mam arim tel, Gos kin pii gii nilmbil ele, mam arim tel Moses kenkil ni, kangil ka wii mendpil ei, ekii se wu owundu mułmba, ni piikił. Yi mił peng kin, el elip, kangi Moses sipkil kin, oi tekliki mił, koi erkil pendkil. Wumb tał el elip Gos kin pii gii nikił kin, wu king lo ek ei mund mong kulerkil mon.

²⁴ Yi mił ku, Moses eim Gos kin pii gii nirim ele, ekii se Moses eim owundu erpi, tonu mołpu kin, eim wu King Pero nge ambłam kingam mił, mułmbii ni, noman to piinerim mon.

25 Nga Moses wumb ol kis elmin ol ei nge, kunum aninga kopur, ka ka piipi mulmbii ni, noman to piinerim mon. Ba Moses eim, Gos nge wumb kin ouni, ngenj kumbii simbii ni piim.

26 Pe eim piipi kin, nam Kraiss nge embe ele, ngenj kumbii sinj kin, ol ei nge, Eisip konu ele epi ka wii, ku nin epi salim mi ombu, to mani kindmba. Nimbi erang eim noman to piipi kin, ekii se Gos epi ka wii ngang kin, simbii ni piim.

27 Pe Moses eim Gos kin pii gii nirim ele, eim Eisip konu ele si kindpi kin, Eisip konu ele king nge popul kis sirim ei, mund mong erpi kin, piineririm mon. Wu endi eim, Gos ningil ele ak topu kin, Gos kinermba. Nimbi erang Moses eim Gos min men mi molpu kin, kenrim mi, pii gii dinga nipi kin, ambi gii ni mulpu kin, eim mund mong eneririm.

28 Pe Moses eim Gos kin pii gii nirim ele nge, eim erang kin, kuni owundu 'Pasopa' ni, ol ei erpi kin, kung siipsiip wal miyem ei sipi kin andan topu kin, 'Yi erei!' neng kin, Esrel wumb ngii ondpu ele, mundnjung. Moses eim pii gii nirim ele nge mundangin kin, enjel kulii endi opu kin, Esrel wumb kangil kumna mengnjing kangil ombu, to kundmba ei nge, kapli to kundnermba mon nik, yi enjing.

29 Yi mi ku, pe Esrel wumb Gos kin pii gii ninjing. Nik kin, en enim 'Ep Nol Kundii' nilmin ei, tumb tok punjung ei, mei kep er seng kin, punjung. Ba Eisip wumb en enim, ol ei ekii sik kin, ermin nik kin enjing; ba nol nok kin, kolk poru ninjing.

³⁰ Pe nga Esrel wumb Gos kin pii gii ninjing. Nga Esrel wumb en enim, Jeriko konu owundu ele, andik kin, si pok er mulangin kin, kunum angil orung nga tal o pum. Pang kin, konu owundu ele nge, kom ku kung gui er pendnjing ei, engin topu mani pum.

³¹ Yi mil ku, ok ol kis er andlim amb Reiyap ei, eim Gos kin pii gii nirim. Nirim ele nge, eim wumb kombur konu ele, kan pol tungii nge onjung wumb ei, tuk sipi paki tang kin, pii gii ninenjing wumb eipi, eim to kundmun ni enjing; ba amb ei kapli to kundnenjing mon.

³² Pe na nga nipe ek endi nimbii? Nimbil erang pe na kunum pei seng kin, kapli na wu ombu, Giriyon ni, Barak ni, Samson ni, Jepsa ni, Deipis ni, Samuyel ni, nga Gos ol ekii se tonu omba nge, piik nik elmin wumb ombu nge, pii gii nik ek ei, nimbii; ba kunum endi sinolim mon!

³³ Pe wumb ombu pei, en enim Gos kin pii gii ninjing. Nik kin, wumb eipi nge king kin, opu erik kin, opu tok orung kindik kin, yi enjing. Pe en enim, ol kun ka pirim mil enjing. Nga en enim, Gos ek keimi dinga nipi kin, ngumbii nirim epi ei, ngang kin sik. Nga wumb eipi, en enim pii gii ei je erang kin, Gos kung simbii laiyon gupu ele eim ambil kum tum ku.

³⁴ Pe dup owundu kis nolum ei, wumb nga en enim pii gii ele, to kumbulmun. To kumbulk kin, nga wumb en enim, tui jik ei, to kundngii elmin ei, nung nik kin, am pulmun ku. Pe wumb ei, en enim dinga sineririm; ba nga ekii se, en enim Gos dinga ngang kin sik endik. Andik kin, en enim dinga wii pu molk kin, opu wumb konu

eipi wumb ei, to kindangin kin, nung nik pulmun.

³⁵ Pe wumb kulnjung wumb ei, nga angk kin, konj tonu wangin kin, en enim embnjing nol ei, pii gii nik ele nge, sik orung sinjing. Nga wumb kopur, en enim kan ngii mił ele mulangin kin, en enim ngenj ele, kepil to kundmun ni enjing. Nimbil erang, wumb en enim, Gos kin opu orung erik kin, bul ngulangin kin, kapli opu orung wumb kindangin kin, pulangin. Ba nga opu orung wumb kin, ek ei ekii sinenjing mon. Ol yi mił enjing ele nge, en enim tukpu ele, angk kin, noman konj nga ka wii ei, simin ni piinjing.

³⁶ Pe wumb eipi kopur en enim, ek bul ambilk ngunjung. Nga wumb kopur en enim kepil tunjung. Tok kin, nga wumb kopur, kan tok kin, kan ngii ele pendnjing.

³⁷ Pe opu wumb kopur, en enim pii gii ninjing wumb ei kin, kom ku tunjung. Tok kin, nga wumb ombu, en enim kin tui to kolmung erik kin, tal enjing. Nga wumb ombu, en enim tui sik to kundnjung ku. Pe wumb kombur en enim alap sinerang kin, kung siipsiip ni, kung meme ni, ngenj ei sik kin, konduk mił, kindik andilmin. Nga wumb kombur, en enim nge ngenj ele, epi endi sinerang kin, wii mulnjung. Pe wumb en enim kin, ngenj kumbii kanim kanim ngok kin, ol embin tui kanim kanim ngunjung ku.

³⁸ Pe ya mani mei konu ele wumb ei, wumb kis; ba pii gii ninjing wumb ei, en enim ka wii mendpil. Pe wumb pii gii ninjing wumb eipi si kindik kin, en enim konu ele mei wumb mulenjing konu ele mei wii sim konu ele komung ni, tuk kom ku tukpu ni, mei tukpu sim konu ele

ni, koi er pek punjung.

³⁹ Pe wumb ombu pei, en enim Gos kin pii gii ninjing. Nik kin, Gos ningil ele, embe ka wii sinjing. Ba Gos en enim kin, ek keimi dinga ni ngumbii nirim epi ei kunum ele sinenjing; ba en enim kulnjung.

⁴⁰ Nimbil erang, ok Gos eim noman ele, ekii se sinim kin ermbii ni piirim ol ei, er kun er sim salim. Yi mil, ok pii gii ninjing wumb ei, kumb se ol kun ka elmin wumb mil, tonu onerngii mon ba; sinim en enim kin ouni, Gos erang kin, sinim pei ol kun ka elmin wumb mil, tonu omun.

12

Gos Eim Sinim Nge Erinjpin

¹ Nga yi mil pii gii ninjing wumb ok nge, sinim si pok erik molmun ei, pei tilap owundu, konu kupu mil, sinim si pok enmin. Erik kin, en enim sinim kanik kin, kui er molmun. Molk kin, nga sinim ol embin tui kis kanim kanim nin, ol kis embin simba epi pei, sinim ol kun ka ermin ei, ambil gii ni, pimba ei si kindmin. Si kindpin kin, sinim noman dinga kindpin kin, kunum olt mil sikir pupun kin, nga sinim Gos epi ka wii endi, simin ni piipin kin, dinga sikir bin. Pupun kin, Gos nge epi ka wii ei simin.

² Pe sinim sikir pupun kin, Jiisas kin kun kanpin mulmun. Pe eim kin pii gii ninmin ei nge pulwu. Nga eim erang kin, sinim pii gii ei, tonu dinga opu kin, kun ka mendpil simba. Pe nga, Jiisas eim yi ku, pii gii dinga nipi kin, eim noman ka wii ei, eim piipi kin, eim ond peri ele, dinga kindpi kin, dinga

erang mułum. Mołpu kin, eim wu kis mił, ond peri ełe, singambił ei, epi wii mił ni piim. Piipi kin, ekii se Jiisas eim Gos nge king peł ełe, angil tundung ełe dinga ełe mołum.

³ Enim Kraiss ol kun ka erim mił, enim pii kun erngii! Pe wumb ol kis elmin wumb ei, en enim Jiisas kin ol kis erik kin, ek kis ninjing. Nik kin, wumb ei eim kin ol kis enjing; ba eim dinga kindpi mułum. Mołpu kin, sinim Kraiss nge ek ei piipin kin, sinim eim kongun erpin, ten kularpin kin, sinim noman tuk ełe dinga ei, wakin tunermin mon ku.

⁴ Pe en enim ol kis enmin ol ei, to mani kindmin nik kin, opu orung enmin. Ba enim ol kis enmin ol ei nge, opu erik kin, en enim nge miyem mendpił ei, endi mani onerang kin, wumb Kraiss to kundnjung mił, en enim yi mił kulenjing mon!

⁵ Mon peng kin, Gos enim noman tuk ełe, ek ka dinga nipi, paki topu kin, enim eim nge kingam noł mił, ek ni ngum ei, enim ouru nimba.

“Na kingnan noł, Owundu enim kin ol endi erpi kin, er kun ermbii ni erim kin, kunum ełe enim epi ei wii mił ni piinerngii mon! Pe enim eim ol endi er kun ermbii ni erim kin, kapli enim nge noman tuk dinga ei, wakin tunerngii mon!”

⁶ Nimbił erang, pe Owundu eim wumb kin noman ngonum wumb ei kin mendpił, er kun elim. Pe wumb kopur en enim, eim kingam noł mołmun wumb ei kin, kepil mił topu kin, er kun elim.

⁷ Pe enim dinga angk mułangin kin ełe nge, Gos kapli enim er kun ermba. Erpi kin, Gos eim enim mił ei, eim kingam yi mił ku elim. Erpi kin, kangil

endi eim ol kis erang kin, eim arim eim kin, er kun elim.

⁸ Ba ernjing eim nge kingenjing nol ei, er kun elim. Nga Erinjpin Gos eim nge kingam nol sinim eim er kun enerim kin, kapli sinim kangil ei eim nge kingam nol mendpil mon; ba kangil ei, ernjing molalim yi mil mulngii.

⁹ Yi mil, pe nga sinim ya mani mei ele erinjpin ei, sinim kin er kun erangin kin, sinim en enim ka piipin kin, ek ei kom sipin piilmin. Ba yi mil, nga sinim ei tonu epin konu ele Erinjpin Gos, eim Gui molum ei, eim ek nirim mil ekii sipin ermin. Erpin kin, kapli sinim noman konj kunum kunum mulmun nge simin.

¹⁰ Yi mil, sinim ya mani mei ele erinjpin ei, kunum aninga kopur, sinim erinjpin er kun er ngumbii ni, piilim mamb, kunum ei ngolum. Ba Gos sinim keimi er kun erpi kin, sinim paki topu kin, sinim Gos eim kun ka wii molum mil yi ku mulmun nipi elim.

¹¹ Yi mil, sinim erinjpin ei, sinim kin kumbii kis ngonum ei, sinim er kun ermbe nge ngonum; ba kunum ele, sinim ol ei nge ka piinalmin mon. Nga sinim nge noman ele, embin ku tolum; ba ekii se, sinim kumbii kis ei, er kun erang kin ele nge, sinim noman emin ka seng kin, ol kun ka elmin.

Sinim Dinga Angpin Mulmun

¹² Pe yi mil, enim angil dinga sinalim ei, tonu dinga kindik kin, Gos nge kongun dinga erngii. Nga enim simb dinga sinarpi nim kin, enim simb ele dinga kindik angk kin, Gos nge kongun erngii.

¹³ Nga enim simb ele andlam ei, er kun ka erik pangin kin, nga simb endi kis mulum kin, kapli simb gopul ei, nga pong sinermba mon; ba ei nga kun ka molpu kin, Gos ol ekii simba.

¹⁴ Pe enim wumb pei kin, noman emin ka seng mulngii. Pe enim ol kun ka ol ei, kongun dinga erik mulngii. Nimbil erang wumb nii endi, eim ol kun ka enerim kin, kapli wumb ei Gos Owundu kindermba mon.

¹⁵ Pe enim kan kun erik mulngii! Mon pim kin, enim molmun konu ele, wumb endi eim Gos nge noman ka ngum epi ei, bul ngopu sinermba. Nga mon pim kin, enim molmun konu ele, wu endi epi kumbii kis enim mil, tonu opu kin, mong kumbii kis tumba. Yi mil topu kin, enim kin embin ngopu kin, enim ol kis penj tui epi endi, Gos ningil ele erpi, ngumba.

¹⁶ Mon pim kin, enim molmun konu ele wu endi, amb ngunduk enmin min; Gos kin bul ngok kin, pii gii ninarik enmin ol ei, wu Eiso ok eririm mil, enmin. Wu Eiso eim kunum endi, eim angim Jeikop kin kuni endeim mendpil, top erpi kin, eim kangi kumna nge ek ka nipi kin, ngum epi ka wii ei, bul ngopu wii mil si kindim.

¹⁷ Yi mil, pe enim piinmin ekii se ei, eim arim nge noman ek ka epi ka wii ei ngang kin, eim nga simbii ni piipi kin erim; ba Gos mon nirim. Pe nga wu Eiso eim ke dinga nipi kin, epi ka wii epi ei, orung simbii ni piirim; ba eim noman tuk ele, ak tolmun andlam endi, sinałim mon.

Komung Saiyon Ka Wii

18 Yi mił, enim Gos nge konu ka wii ele onjung kin enim Esrel wumb en enim komung Sainai konu ele olmun mił, enim angil minjin tungii mił, onanmin mon. Ba konu ele komung Sainai konu ele dup nupu kin, muł erang piłmin mił ni, nga konu emii elim ol ei ni, nga konu pop owundu olum ol ei nge, erang kin piınmin.

19 Nga beli mił epi endi, ek tingang piyangin kin, nga Gos eim ek tingang piınjing ku. Pe wumb en enim mund mong erik kin, Moses kin ke nik kin, Gos ek nga ni tor kindnerangli mon ninjing!

20 Yi mił erang, wumb ei, en enim Gos ek dinga nipi ngang kin, mund mong enjing. Gos eim ek yi nim,

“Pe nga wumb endi min, kung endi yi ku, tonu komung Sainai ele, minjin tok ninjing kin, kom ku to kundngii.”

Yi neng piik kin, wumb mund mong enjing.

21 Pe epi nipe endi erim epi ei yi ku, Moses eim kenmbii mił, kapli enanim. Moses eim yi nim, “Nam ol ei kanip kin, mund mong end ku,” pa nim.

22 Ba enim ekii se tonu onjung wumb ei kin, Gos ol eipi endi erang kin, enim konu ka wii ele komung Saiyon ni, konu owundu, Gos kunum kunum konj mołum konu ele, epin Jerusalem konu owundu ele ni, konu ele enjel pei pei kułou tok kin, ka ka piik elmin konu ele enim kin ouni onjung.

23 Nga enim ok Gos nge pii gii wumb nge, kingam noł kumna mił mołmun konu ele, kułou tok kin, noman ka ka piik mołmun. Pe wumb ombu en enim ei, tonu epin konu ele, embe mon

poł pendrim palim. Pe enim ok, Gos eim wumb kos owundu piimba wu mołum konu kumb ele onjung. Nga enim wumb noman tuk gui ei, Gos nge wumb oł kun ka erang kin, tonu ok mulnjung wumb ei, pe mołmun konu ka wii ele enim onjung ku.

²⁴ Pe nga enim Jiisas kin onjung. Wangin kin, Jiisas eim enim mołmun konu ele, tuk mii memb nge, wu eim enim kin, ek dinga konj ni pendrim palim. Pe enim nga Jiisas kołpu kin; miyem ei, ok enim kin bein topu kin, ek dinga konj ni pendrim ei, er dinga kindim kunum ele, eim mołum ku. Nga eim miyem ei, epi ka wii endi andan topu ngum. Ngum epi ei wu endi Eipel to kondpu, kumep kis ngum wu ei, Eipel nge miyem epi ei, ende mił mon. Jiisas nge miyem ka wii mendpił ei, Eipel nge miyem to mani kindim.

²⁵ Pe enim kan kun erik mułngii! Mon peng kin, enim Jiisas ek ninim ek ei, kom ambił pandi tok kin, eim ek piinerngii. Yi mił, kumb ok ya mani mei ele wumb ei, Gos ek dinga nipi ngurum ek ei, tok kindik kin, buł ngunjung wumb ei, oł kis kumep ei, kamb mani kindik kin, nung nik punerngii mon. Yi mił erang, ekii se Gos tonu epin konu ele mołpu kin, ek dinga nipi sinim kun ngonum. Nga sinim Gos eim nge ek ei, buł ngunjpun kin, kapłi sinim oł kis kumep ei, kamb mani kindpin kin, nung nipin kin, bin min? Ei mon mendpił!

²⁶ Ok kunum ele, tonu komung Sainai ni konu ele, Gos ek neng kin, mei kopu turum. Ba Gos akip ek dinga keimi yi ninim,
“Kunum endi nga, nam ya mani mei konu ele

mendpił, ambil olup enermbii mon; ba tonu epin konu ele ambil olup ermbii ku,” pa nim.

²⁷ Pe “nga kunum endi” ek ei, sinim kin andan topu ngonum. Ngonum ei, Gos eim epi kanim kanim pei eririm ombu nge Gos eim epi ei, olup erpi, to kis erpi kin, si kindmba. Si kindpi kin, Gos erang epi ka wii dinga ombu, olup enerim kin, kapli epi ka wii dinga ombu nga pira mulmba.

²⁸ Yi mił erang, pe sinim ka piipin kin, Gos ngumun. Nimbił erang, sinim Gos eim sinim tep er mołum konu ka ei, sinim sinmin ei, olup enenmba mon! Pe nga, sinim Gos kin ka pii ngopun kin, eim kin embe ambil tonu kindpin kin, ol kun ka ele, men topun nipin kin, Gos nge noman enim mił, ekii sipin ngopun mund mong ermin.

²⁹ Nimbił erang sinim Erinjpin Gos eim, dup mendpił kindang kin, epi pei dup nopu kin, topu kis er poru nimba pulwu eim mołum.

13

Gos Noman Enim Mił Ermin

¹ Pe enim engnjing noł endeim endeim ni, noman ngołmun ol ka minj erik kin, Krais nge wumb mulngii.

² Pe enim konu eipi wumb enim ngii konu ongii ei, “Wei!” a ningii ei, enim ouru ninermba. Nimbił erang enim piinmin; ok wumb kombur yi mił enjing ei, en enim Gos nge enjel sik kin, en enim ngii konu ele, tuk tep erik kin, se mulnjung. Ba enjel onjung ei, en enim piinenjing; ba en enim wumb mendpił kombur onmun, ni piinjing.

³ Pe enim pii gii wumb kopur, kan ngii konu ele palmin ei, piingii yi mił, enim wumb ei kin, ouni kan ngii ele mił pingii. Nga enim wumb kopur ei, en enim Krai kin pii gii nik ele nge, ngenj kumbii sinmin ei, enim piingii. Nimbił erang enim piinmin ei, en enim ngenj ei, wumb ombu mił, yi palim ku.

⁴ Pe wu endi amb simba oł ei, wumb pei oł ei, ambił tonu kindik kin, ka piingii. Nimbił erang wu ei, eim amb simba oł ei, Gos ningił ele, oł kun ka wii mendpił simba. Nimbił erang enim piinmin ei, ekii se Gos kos owundu piipi kin, kumep kis ngopu kin, wu endi amb ngunduk kin, nga wu eipi amb kin oł kis erik enmin ei kin, ngumba.

⁵ Pe enim ku nin epi siłmin oł ei nge, noman kulerngii mon! Ba Gos enim paki tang kin, nipe epi endi enim kin sim sałim epi ei mendpił, ka piik mułngii. Nimbił erang, Gos eim ek ok yi nirim, “Nam enim kanip wiik tunarpi kin, nga na enim wakin tunermbii mon ku!”

⁶ Pe sinim ek nimin ei, pii gii nipin kin, ek ni tor kindpin ei,

“Owundu eim na paki tołum. Pe wumb en enim, na kin nipe oł endi erngii ei, na mund mong tunermbii mon!”

⁷ Pe enim nge tep elmin wumb enim kin ok kin, Gos ek ka ni tor kindik nguk ei, enim piingii. Pe wumb ei, oł kun ka erik endik ei, enim noman to piingii! Piik erik kin, Gos kin pii gii nik ei, ekii sik kin, er endngii.

⁸ Jiisas Krai eim nin, eim ek ka ei ok multum; pe mołum ku, nga ekii se kunum kunum mułmba

ku. Eim ende minj piram moľpu ba. Nga eim ek ka piram muľmba ku.

⁹ Mon pim kin, kengip ek eipi eipi enim noman ele, to eipi eipi si tor simba. Seng kin, en enim Gos nge ol kun ka si kindik kin pungii. Nga enim noman tuk ele, Gos nge noman ka ngolum ol ei, dinga ngang kin, ei ka wii mendpil mom. Ba enim noman tuk ele kuni mowii lo ek kanim kanim ele, ekii sik elmin ol ei, wumb endi paki tunaľmin mon.

¹⁰ Pe Gos nge kulmaľ kalilmin wumb ei, Jura wumb alap men ngii yi elmin wumb ei, sinim nge kulmaľ kalmin kumo kuni ei, nungii; ba dinga sinermin ni piik kin, kapli nunaľmin mon. Nimbil erang Jiisas eim sinim nge kulmaľ kalmin kuni mil mom.

¹¹ Yi mil, Jura wumb nge kulmaľ kalilim wu owundu ei, eim kung miyem ei, tu wupu kin, tuk konu ka wii mendpil salim konu ele, kulmaľ kalpi wumb en enim ol kis elmin ei, kil ngumba nipi elim. Ba kung ngenj ei, konu owundu andaring ele, dup kalilmin.

¹² Pe yi mil ku, Jiisas eim konu owundu nge, ondu torung ele kulum. Pe Jiisas eim kolpu kin, eim nge miyem ele, wumb pei ol kis enjing ei, kil ngopu si kindim. Si kindang kin, wumb ei Gos ningil ele, ol kun ka wumb muľngii.

¹³ Yi mil ku, sinim konu owundu ele, torung pupun kin, sinim Jiisas eim singambil sipi kulum. Yi mil ku, sinim singambil sipin kin, eim kin ouni ko wupun er muľmun.

¹⁴ Pe ya mani mei konu ele, sinim kunum kunum muľmun nge, konu owundu ele endi

sinalim mon; ba kunum kunum mułmun nge, konu owundu ełe ka wii endi, tonu omba ei, sinim kui er mołpun kin, kurpun andinmin.

¹⁵ Pe sinim Jiisas nge embe kin, kunum kunum Gos kin ka ka piipin ngopun kin, eim embe ambil tonu kindmin. Nimbił erang Jiisas eim sinim kin kułmał mił, kałpi ngum. Ngang kin sinim gupu ełe, Gos kin ka piipin ngopun kin, eim embe ełe, sinim ek ni tor kindpin kin, wumb eipi ngumun.

¹⁶ Pe enim wumb eipi epi sinerang mołmun wumb ei kin, paki tok kin, oł ka erngii ei nge, ourun tunerngii mon! Nimbił erang enim kułmał kalk kin, yi mił enmin oł ei, Gos eim noman ka piilim.

¹⁷ Pe enim nge tep wumb ek ningii mił ei, ekii sik ni, mandring molk pungii. Puk kin, enim noman tuk ełe tep molk erik kin, wumb mił ei nik kin, beltik, ekii se ni tor kindik kin, Gos kin ngungii. Pe enim tep elmin wumb oł yi mił enjing ei, enim ekii sik kin, kapli en enim ka piik kin, en enim kongun elmin kongun ei nge, ambil gii nik kin, er mułngii. Mon pim kin, enim noman embin to piinjing kin, enim oł ei nge paki topu kin, ngunermba mon ku.

¹⁸ Pe enim sin kin prei erik kin, Gos ngangin kin, sin paki tumba. Yi mił, sin noman tuk gui ełe piinmin ei, Gos ningił ełe, sin kun ka mołmun keimi dinga ni piinmin. Sinim piipin kin, sinim noman ełe, oł kun ka kunum kunum er endmin, ni piinmin.

¹⁹ Pe na enim dinga kii sind ei, enim na kin Gos prei erangin kin, Gos na nga orung sikir kindang kin, enim kin nga nirik ombii.

Prei Elmin Ol Ei Nge

²⁰ Pe sinim nge Gos noman emin pulwu; Gos ei, eim sinim nge Owundu Jiisas kultum ei, eim nga sipi orung konj sirim. Seng kin, Jiisas eim sinim kung siipsiip tep elmin nge wu owundu mendpil molum. Pe Jiisas eim nge miyem ei, sinim kin ek dinga keimi ni pendrim andlam konu ei, topu sim salim.

²¹ Seng kin, Gos eim sinim epi kanim kanim nipe epi endi sinerang mulmun ei, ngumba. Ngang kin, kapli sinim Gos noman ele ekii sipin kin, endmin. Nga Gos nge noman ele ol ei, sinim noman tuk ele, eim noman ka piinim mil eim kongun erpi mulmba. Nga Kraiss kin, sinim noman tuk ele kongun erpi molpu kin, Kraiss eim tilang owundu nin, embe owundu kunum kunum pepi molpu ba. Ei keimi!

²² Pe angnan nol; na enim kin ek dinga nip ngond. Enim na Gos ek nind ei, kom se piik kin, noman dinga kindip ngumbii nge end. Yi mil, na mon polup ngond ei, ek osii mil, ni ngond.

²³ Pe na enim piingii nind ei, sinim nge engin-jpin Timosii ei, eim kan ngii ele si kindpi tor om. Pe sikir eim na kin opu nim kin, na Timosii kin ouni opul kin, enim kenmbil.

²⁴ Pe sin nge ek ka nipin molmun, pa ninmin ek ei nik kin, enim nge wumb tep wumb kin, nga Gos nge wumb molmun ei kin, nik ngungii. Pe enim nge engnjing nol Esilii konu ele wumb ei, enim kin, "Muleiyo," nik ngonmun.

²⁵ Pe Gos nge noman ka ngozum ol ei, enim kin pei ouni mulmba. Ei keimi!

Gos Nge Ek Ka Ei Sinim Kin Ngolum
The New Testament in the Nii Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tok ples Nii long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nii

Dialect: Central Wahgi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

57529bce-9e23-5350-904d-243a1b359818